

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Historický ústav

Historie včelařského spolku v České Skalici

Bakalářská práce

Autor: Jiří Valtera

Studijní program: B7105 - Historické vědy

Studijní obor: 7105R071 Prezentace a ochrana kulturního dědictví

Vedoucí práce: PhDr. Vlastimil Havlík, Ph.D.

Hradec Králové 2016

Zadání bakalářské práce

Autor: Jiří Valtera

Studium: F13378

Studijní program: B7105 Historické vědy

Studijní obor: Prezentace a ochrana kulturního dědictví

Název bakalářské práce: **Historie včelařského spolku v České Skalici**

Název bakalářské práce AJ: History of beekeeping association in Česká Skalice

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se bude věnovat historii dodnes existujícího včelařského spolku v České Skalici (významní včelaři, výstavy, přínos životu ve městě) Analýza a syntéza pramenů a literatury, komparace lokalit

VLČKOVÁ, Věra, Z Českoskalických pamětí WOHNOUT, František, Včelařova čítanka: Soubor vědomostí týkajících se chovu včely medonosné Český svaz včelařů, Včelařství v Česku Soukromý fond včelařů SOA Náchod Archiv muzea v České Skalici

Garantující pracoviště: Historický ústav,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: PhDr. Vlastimil Havlík, Ph.D.

Oponent: Mgr. Pavla Plachá

Datum zadání závěrečné práce: 24.11.2014

Poděkování

Chtěl bych poděkovat především svému vedoucímu bakalářské práce panu PhDr. Vlastimilu Havlíkovi, Ph.D. za pomoc při vedení práce. Dále pak vedení Muzea Boženy Němcové v České Skalici za umožnění studia kronik města Česká Skalice. Poděkovat bych chtěl také vedení a zaměstnancům Státního okresního archivu Náchod, ředitelce Základní školy Velký Třebešov paní Mgr. Naděždě Špeldové a starostovi obce Velký Třebešov panu Jaromíru Mervartovi. Velký dík patří bývalému kronikáři města Česká Skalice panu Jiřímu Samkovi za poskytnutí podkladů k historii města a českoskalického včelařského spolku. Dále pak faráři Římskokatolické farnosti Česká Skalice panu Mons. ICLic. Václavu Hegrovi za poskytnutí materiálu o P. Peckovi a P. Bakeši. V neposlední řadě členům Českého svazu včelařů, z. s., základní organizace Česká Skalice. Jmenovitě panu Rudolfu Zábrahovi, Zdeňku Janzovi, Josefu Reslovi, Jiřímu Blatníkovi, Bronislavu Prokopovi, Ing. Jiřímu Valterovi a paní Anně Gabrielové za poskytnutí materiálů dokládajících historii českoskalického spolku. Dále pak bývalému členu Českého svazu včelařů, z. s., základní organizace Česká Skalice panu Josefu Tučkovi za informace o včelařském kroužku a paní Ireně Vytvarové za informace o nálezů historického včelařského diplomu. Poděkovat bych chtěl také členům Českého svazu včelařů, z. s., základní organizace Jaroměř. Jmenovitě panu Ing. Václavu Jirkovi a panu Ing. Vladimíru Chalupnému za poskytnutí materiálů týkajících se historie jaroměřského včelařského spolku. Dále pak paní Mgr. Libuši Živné z Jaroměře. Velký dík si zaslouží i členové Českého svazu včelařů, z. s., základní organizace Nové Město nad Metují. Jmenovitě pan Mgr. David Hanuš a pan Mgr. Ladislav Růžička za poskytnutí materiálů o novoměstském včelařském spolku.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval (pod vedením vedoucího bakalářské práce) samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

Anotace

VALTERA, JIŘÍ. *Historie včelařského spolku v České Skalici*. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2016, 91 s., Bakalářská práce.

V bakalářské práci se věnuji historii včelařského spolku v České Skalici od roku jeho založení, tedy od roku 1895, až do roku 1989. Cílem práce je vyličení dlouholeté historie českoskalického včelařského spolku, který je dodnes činný a v minulém roce oslavil 120 let od svého založení. Práce je také zaměřena na některé významné členy spolku. Především na zakladatele českoskalického spolku. Českoskalický včelařský spolek ovlivnil do jisté míry také kulturní život ve městě. V 60. letech 20. století byla založena tradice pořádání výstav spolku společně s místním zahrádkářským svazem. Součástí práce jsou také oddíly věnované včelařskému kroužku při Základní škole v České Skalici a stručné historie včelařství v českých zemích. V další části práce se zaměřuji na včelařské spolky v okolí České Skalice, na spolky v Novém Městě nad Metují, Jaroměři a Polici nad Metují. Včelařské spolky v České Skalici a ve zmíněných městech měly a mají hodně společného, existovaly a existují mezi nimi však také odlišnosti.

Klíčová slova: Česká Skalice, včelařský spolek a kroužek, František Antonín Pecka, Jan Rolčík, František Vilém Bakeš, včelařské spolky v Novém Městě nad Metují, Jaroměři a Polici nad Metují.

Annotation

VALTERA, JIŘÍ. History of beekeeping association in Česká Skalice. Hradec Králové: Faculty of Arts, University of Hradec Králové, 2016, 91 pp., Bachelor Degree Thesis

The thesis is devoted to the history of the beekeeping association in Česká Skalice from the year of its foundation, in year 1895, until 1989. The main purpose of the thesis is a presentation of the long history of the beekeeping association in Česká Skalice, which is still active today and last year celebrated 120 years since its foundation. The thesis will also focus on some important members of the association, especially on the founders of the association in Česká Skalice. The beekeeping association in Česká Skalice to some extent influenced cultural life in the city. In the 1960s century a tradition of organizing exhibitions was established along with a local gardening association. Some sections of the thesis are devoted to the hobby group at an elementary school in Česká Skalice and a brief history of beekeeping in the Czech Lands. In another section of the thesis I focused on beekeeping associations near Česká Skalice, in Nové Město nad Metují, Jaroměř and Police nad Metují and their comparison. They differ in a few aspects, but all in all they have a lot in common.

Key words: Česká Skalice, beekeeping association and beekeeping hobby group, František Antonín Pecka, Jan Rolčík, František Vilém Bakeš, beekeeping associations in Nové Město nad Metují, Jaroměř and Police nad Metují

Obsah

Soupis zkratek.....	7
Úvod.....	8
1. Rozbor pramenů a literatury	9
2. Z historie včelařství v českých zemích.....	13
2.1. Historie včelařství v českých zemích.....	13
2.2. Vývoj úlů v českých zemích.....	16
3. Podmínky pro včelaření na Českoskalicku.....	18
4. Včelařský spolek pro okres českoskalický se sídlem v České Skalici	21
4.1. Stanovy a záměry spolku	21
4.2. Vývoj spolku do roku 1945	24
4.3. Pokračování činnosti spolku po druhé světové válce	37
4.4. Významní členové českoskalického spolku	39
4.5. Společenské akce organizované spolkem	49
5. Srovnání českoskalického spolku se včelařskými spolky na Náchodsku	53
6. Včelařský kroužek při základní škole v České Skalici.....	70
Závěr	80
Prameny a literatura	82
Přílohy.....	I – IV

Soupis zkratek

APIMONDIA – světová federace včelařských svazů a organizací zabývajících se
včelařstvím

ČSR – Československá republika

ČSSV – Československý svaz včelařů

ČSV – Český svaz včelařů

JZD – Jednotné zemědělské družstvo

MěÚ – Městský úřad

MBN – Muzeum Boženy Němcové

MNV – místní národní výbor

nepag. – nepaginováno

NŠ – národní škola

o. s. – občanské sdružení

OÚ – obecní úřad

P. – páter

SOA – státní oblastní archiv

SOkA – státní okresní archiv

ÚV ČSSV – Ústřední výbor Československého svazu včelařů

ZO – základní organizace

z. s. – zapsaný spolek

ZŠ – základní škola

Úvod

V bakalářské práci se věnuji historii včelařského spolku v České Skalici od dob jeho založení, tedy od roku 1895, až do roku 1989. Téma historie včelařství mě zaujalo také proto, že se včelařstvím zabývá od žákovských let můj tatínek. Z tohoto důvodu jsem také s problematikou chovu včel obeznámen.

Včelařský spolek má v České Skalici dlouholetou tradici a v minulosti se podílel také na společenském životě ve městě. Jednalo se například o včelařské výstavy, společenské plesy nebo různé exkurze a přednášky pro své členy i veřejnost. O těchto akcích lze nalézt informace v kronice včelařského spolku, v pozvánkách na jeho akce a v neposlední řadě také na historických fotografiích.

V práci se zaměřuji na poslání, cíle spolku. Spolek měl významné členy. V práci představuji především zakládající členy spolku.

K cílům mé práce patří rovněž srovnání českoskalického spolku s včelařskými spolky v okolí České Skalice. Jedná se spolky v Novém Městě nad Metují, Jaroměři a v Polici nad Metují. Za zmínku stojí také dlouholetá tradice českoskalického včelařského kroužku při základní škole, který existoval nepřetržitě téměř čtvrt století. Za tuto dobu vychoval řadu nových včelařů. Někteří z nich se později stali členy českoskalického spolku.

1. Rozbor pramenů a literatury

Při zpracování bakalářské práce pro mě byly hlavními zdroji, kromě odborné literatury, prameny archivní povahy. Jednalo se o fondy uložené ve Státním okresním archivu v Náchodě. Konkrétně šlo o fondy SOA Zámorsk – SOkA Náchod Obecní úřad Velký Třebešov, Sčítání lidu 1921, Národní škola Velký Třebešov, Okresní školní výbor Náchod a Sběrka duplikátů matrik Česká Skalice – Církev československá. V těchto fondech jsem našel řadu informací o jednom ze zakládajících členů českoskalického spolku Janu Rolčíkovi. Nejvíce přínosným fondem byl fond Okresní školní výbor Náchod, kde byl stručný životopis Jana Rolčíka.

Dále jsem procházel Archiv Muzea Boženy Němcové v České Skalici - sbírku kronik. Zde jsem měl možnost prostudovat si kroniky města České Skalice od roku 1785 – 2006. V těchto pramenech jsem bohužel o českoskalickém spolku mnoho nenašel. Jednalo se spíše o zmínky o včelařském kroužku a výročích českoskalického včelařského spolku. Konkrétně se jednalo o kroniku města Česká Skalice 1964 – 1975, Kroniku města Česká Skalice 1977 – 1987 a Kroniku města Česká Skalice 1987 –1996. K dispozici jsem měl také kroniku Malé Skalice – Pamětní knihu obce Malé Skalice do roku 1940. Zde jsem také nenalezl nic o českoskalickém včelařském spolku.

Ke zpracování životopisu o děkanu Peckovi mi pomohla farní kronika Gedenkbuch oder Chronik der Pharai Bömisch Skality a konzultace s panem Mons. ICLic. Václavem Hegrem, knězem Římskokatolické farnosti Česká Skalice. Při zpracování stručného životopisu o P. Bakešovi jsem vycházel z informací z farní kroniky Gedenkbuch oder Chronik der Pharai Bömisch Skality, z Pamětní knihy obce Zlíče 1923–1967 a z osobní konzultace s Mons. ICLic. Václavem Hegrem. Tyto zdroje byly velmi cenné a přínosné pro psaní bakalářské práce.

Dalším zdrojem informací pro mne byly rozhovory s bývalými i současnými členy novoměstského, jaroměřského a českoskalického včelařského spolku, se včelaři na Novoměstsku, Jaroměřsku a Českoskalicku. S jejich pomocí lze zachytit nedávnou minulost spolků, ke které je nedostatek klasických pramenů. Tím dojde k dokreslení celkového obrazu o historii spolků. Pro včelařství na Českoskalicku se jednalo o rozhovory s bývalým kronikářem města Česká Skalice panem Jiřím

Samkem. Přínosné pro mne byly také rozhovory se členy Českého svazu včelařů, z. s., základní organizace Česká Skalice, s panem Ing. Jiřím Valterou, Bronislavem Prokopem a Rudolfem Zábrahou. Přínosným byl také rozhovor s bývalým učitelem a vedoucím včelařského kroužku v České Skalici panem Josefem Tučkem. Věděl vše o historii včelařského kroužku. Dokonce měl k jeho činnosti barevné diapozitivy, které mi zapůjčil.

O včelařství na Jaroměřsku jsem se nejvíce dozvěděl z rozhovoru s předsedou Českého svazu včelařů, z. s., základní organizace Jaroměř panem Ing. Václavem Jirkou a z publikace Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaři 1868 – 2008 vydané Českým svazem včelařů, o.s. základní organizací Jaroměř v roce 2008. Měl jsem možnost také nahlédnout do kroniky jaroměřského spolku. Jednalo se o dvě knihy s názvem Kronika Českého svazu včelařů v Jaroměři. Mapují historii spolku v letech 1868 – 2013.

Pro sepsání kapitoly o včelařském spolku v Novém Městě nad Metují mi pomohl rozhovor s bývalým předsedou Českého svazu včelařů, z. s., základní organizace Nové Město nad Metují (2004 –2014), s panem Ing. Janem Voborníkem, členem Českého svazu včelařů, z. s., základní organizace Nové Město nad Metují panem Mgr. Ladislavem Růžičkou a s předsedou Českého svazu včelařů, z. s., základní organizace Nové Město nad Metují panem Mgr. Bc. Davidem Hanušem. Dále jsem vycházel především z článků bývalého předsedy novoměstského včelařského spolku pana Jindřicha Mimry, které vycházely v období od ledna 1994 do ledna 1995 ve Zpravodaji Nového Města nad Metují. Čerpal jsem rovněž z dosud nezpracovaného fondu Jindřich Mimra, uloženého ve Státním okresním archivu v Náchodě.

V kapitole o včelařském spolku v Polici nad Metují jsem čerpal především z článku Jiřího Johna s názvem 120 let organizovaného včelařství na Policku, který vyšel v červnovém vydání Polického měsíčníku v roce 2016.

K dokreslení minulosti, ke které není dostatek klasických pramenů, mi pomohly rovněž hmotné prameny. Jsou to například historické úly a jiné včelařské nářadí. Ty nalezneme v depozitářích muzeí v Novém Městě nad Metují, v Náchodě, v Jaroměři a v České Skalici nebo u soukromých vlastníků těchto historických včelařských předmětů.

Jako cenný zdroj informací při psaní bakalářské práce byly také historické dokumenty týkající se včelařství na Českoskalicku uložené v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích. Mimo jiné je zde také uložena historická včelařská literatura a především Zápisník Včelařského spolku pro okres českoskalický se sídlem v České Skalici léta Páně 1895, Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990 a Kronika včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954. Dále jsem měl možnost pracovat s pozvánkami na členské schůze spolku a pozvánkami na včelařské společenské večery, které jsou uloženy v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích. Také tyto prameny pro mne byly cenným zdrojem informací o českoskalickém včelařském spolku.

Pracoval jsem také s ikonografickými prameny. Jednalo se například o fotografie ze včelařských výstav z 50. let 20. století. Z dalších pramenů jsem měl možnost nahlédnout do více než sto let starého dopisu od Zemského ústředního spolku v Praze adresovanému českoskalickému spolku.

Dále jsem měl možnost nahlédnout do současné kroniky českoskalického spolku s názvem Český svaz včelařů, základní organizace Česká Skalice – Kronika. 1895 – 2014. Jejím autorem je současný kronikář českoskalického včelařského spolku pan Jiří Blatník. Tato kronika byla dopsána podle Kroniky včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954 a podle různých podkladů členů spolku. Bohužel i v této kronice chybí zápisy od 60. let 20. století do roku 1989. Poslední zápis je z roku 1964. Další záznam je až roku 1994. Podle mého názoru je tomu proto, že v 60. letech 20. století nastal mírný úpadek spolku a nikdo nevedl kroniku. Další možností je, že zápisy z tohoto období existují, ale jsou v původní kronice, která se ztratila v 80. letech 20. století.

Z literatury pro mě byly nejvíce přínosné publikace Z českoskalických pamětí: vyprávění, co v České Skalici bylo a jak se žilo od Věry Vlčkové, Česká Skalice: Ratibořice od Ludvíka Mühlsteina a Bakov – navždy okouzlení od Hany Šustkové.

V bakalářské práci jsem také využil řadu periodik. Pracoval jsem s periodiky jako například Českoskalický zpravodaj a Zpravodaj Nové Město nad Metují. Dalším důležitým periodikem byl Český včelař: časopis věnovaný zájmům a pokroku

českého včelařství z roku 1895 a Včelařství: odborný časopis pro včelařství z roku 1979. V Českoskalickém zpravodaji jsem pracoval s články pana Josefa Mervarta vycházející od března 1995 do září 1995 nazvané Z kroniky včelařů. Ve Zpravodaji Nového Města nad Metují jsem se zaměřil především na články Jindřicha Mimry vycházející od ledna 1994 do ledna 1995 nazvané *1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí*. V periodiku Český včelař: časopis věnovaný zájmům a pokroku českého včelařství jsem našel článek o tehdy nově založeném včelařském spolku v České Skalici. Článek o soutěži Zlatá včela, které se zúčastnil žák českoskalického včelařského kroužku Jiří Valtera, byl otištěn v roce 1979 v periodiku Český včelař: časopis věnovaný zájmům a pokroku českého včelařství.

2. Z historie včelařství v českých zemích

2.1. Historie včelařství v českých zemích

Včelařství se v českých zemích podle písemných pramenů objevuje již od 5. století. Například Kosmova kronika vypráví o zemi dokola obklíčené horami, kde lesy zněly hlasně bzukotem včel.¹

Existenci včelařství v českých zemích dokládají také zakládací listiny klášterů již v 10. století.² První písemné zmínky o chovu včel se dochovaly v záznamech břevnovského kláštera z roku 993. Klášteru je zde přiznáván desátek těžby medu z přináležejících dvorů.³ V 11. století se z území Čech hojně vyvážel do okolních zemí med, vosk a medovina. Včelíny byly zapisovány do gruntovních knih a byly považovány za azyl. To zaručovalo ochranu včelařství a včelínů. Pronásledovaný se mohl do včelína ukrýt před nepřítelem. Nesměl být dále pronásledován do právního rozsudku. Od 12. století se objevuje i první právní vymezení na ochranu včel proti krádežím.⁴

Včelaření se rozlišovalo na lesní a domácí. Doma mohl včelařit každý bez omezení. „Lesní včelaři“ tvořili spolek, který byl podobný pozdějším cechům. Měli svou vlastní správu. Jednalo se o staršího včelaře (lamfojta), purkmistra a čtyři přísedné, kteří byli voleni. Měli svou gruntovní knihu i registra včelařská – práva medařská. Z lesního včelaření se musel odvádět pánům lesa poplatek ve výši jednoho groše za „úl“. Každý včelař si mohl v lese vyhledat příhodný strom a opatřit ho svým znamením. Vydlabal v něm úl – brť a osadil svým včelstvem. Za poškození včelstva nebo porážení označeného stromu se včelami byla viníkovi uložena pokuta. Také lesníci museli včelaře podporovat. Měli za úkol hájit lípy, javory, vrby, třešně a jiné

¹ Český svaz včelařů, o. s., *Včelařství v Česku*. Praha 2012, s. 9.

² Český svaz včelařů, o. s., *Včelařství v Česku*. Praha 2012, s. 9.

³ Český svaz včelařů, o. s. základní organizace Jaroměř, *Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaři 1868 – 2008*. Jaroměř 2008, s. 14.

⁴ Český svaz včelařů, o. s. základní organizace Jaroměř, *Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaři 1868 – 2008*. Jaroměř 2008, s. 14.

stromy, které poskytovaly včelám pastvu. Tyto stromy se nesměly z tohoto důvodu porážet.⁵

Ve středověku byli včelaři velmi vážení lidé. Včelařské cechy se datují již od doby Karla Velikého. Dokonce mohli nosit zbraň. Karel IV. roku 1350 potvrdil diplomem norimberským práva včelařům a jejich sdružením. Zkušenosti s chovem včel se v tomto období předávali z otce na syna jako rodinné tajemství. Před vynálezem knihtisku nebylo včelařství známo široké veřejnosti. Včelaři tehdy rozlišovali včely na královnu, dělnice a trubce. Znali usazování rojů a vybírání medu a vosku. Nakažlivé nemoci (hniloba plodu) se léčily zničením nemocného včelstva za přítomnosti lamfojta (mistra včel). Tím se zabránilo šíření nákazy. Existovala povinnost hlásit nákazu včelstev. Při porušení tohoto nařízení a nákaze včel jiného včelaře hrozila pokuta 2 zlatky a 2 zlatky vosku. Tato pokuta byla pro včelaře dosti znatelná. Roku 1538 byla hodnota jednoho včelstva i s klátem 3 zlaté. Kráva tehdy stála 5 zlatých. Med byl tehdy jediným známým sladidlem. Byl používán i k výrobě medoviny.⁶

Dále byly vydávány přísné zákony. Včelaři se sdružovali v cechy a byli ve společnosti značně vážení. Důsledkem častých válek na našem území byl i úpadek včelařství v Čechách.⁷ V 16. století bylo medařské právo upravováno smluvními vztahy. Jedná se například o dodnes dochované litomyšlské lešácké neboli medařské právo, které je zapsáno na třiadvaceti artikulích v Litomyšlské knize smluv. Ta byla sepsána v letech 1570 –1578. Tématem včelařství se zabýval také Jan Ámos Komenský, který ve svém díle *Orbis pictus* zobrazuje včelí úl jako hospodářské zařízení.⁸ V roce 1697 získal cech medařský v Lipníku na Moravě od Ferdinanda

⁵ Vlastimil DLAB. *Historie včelařství. Z historie včelařství v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.* Okresní organizace ČSV Jičín. [online]. 2016 [cit. 2016-06-12]. Dostupné z: <http://www.oocsvjicin.cz/odborne-clanky/historie-vcelarstvi?showall=1>

⁶ Vlastimil DLAB. *Historie včelařství. Z historie včelařství v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.* Okresní organizace ČSV Jičín. [online]. 2016 [cit. 2016-06-12]. Dostupné z: <http://www.oocsvjicin.cz/odborne-clanky/historie-vcelarstvi?showall=1>

⁷ Josef MERVART: *Z kroniky včelařů.* Českoskalický zpravodaj č. 3/1995, nepag..

⁸ Český svaz včelařů, o. s., *Včelařství v Česku.* Praha 2012, s. 9.

knížete z Ditrichsteinu právo nosit korouhev. Na její jedné straně byl sv. Ambrož a na druhé straně Samson se lvem, kterému vězel v tlamě plást medu.⁹

Situace se pro včelaře zlepšila až za vlády Marie Terezie. Ta se snažila zlepšit hospodářskou situaci vydáváním různých patentů a nařízení. Jedno z nich se týkalo i včelařství. Jednalo se o nařízení o ochraně včelařství z roku 1775 vydané pro Moravu a Slezsko. To stejné nařízení bylo vydáno pro území Čech v roce 1776. Toto nařízení se týkalo vymezení práv včelařům, z nichž některá se uchovala až dodnes. Včelařům byla dána svoboda. Včelařit mohl kdokoli a kdekoli. Včelíny bylo dovoleno postavit jak na panském, tak i na soukromém pozemku. Bylo dovoleno chovat libovolný počet včelstev. Včelaři byli osvobozeni od poplatků a daní. Vrchnosti se ukládala povinnost opatřit úl pro začínajícího včelaře. Zmínka byla i o zákazu hubení cizích včelstev, o ochraně včelích rojů a dokonce i o kočování se včelstvy. Zřizovány byly také včelařské školy. Od uvedeného roku nastalo pro včelaře zcela nové období.¹⁰ V roce 1791 bylo v Čechách napočítáno 20 257 včelstev. Za vlády císaře Josefa II. byly cechy omezeny. Medaři přišli o svá starobylá práva. V prvním zápise obecní rady města Meziříčí z roku 1792 stojí zmínka, že lamfojt a práva medařská již neplatí. Medovinu postupně nahradilo pivo. To mělo vliv i na cenu včelařských výrobků a způsobilo také pokles počtu včelařů. Včelařství se postupně omezilo pouze na zájmovou činnost jednotlivců.¹¹

Postupně se začali objevovat průkopníci s novými teoriemi o včelařství. Včelařům se začalo dařit v jejich práci díky novým metodám a nástrojům používaných ve včelařství. Tento pokrok souvisel s rozvojem vědy. V roce 1811 bylo občanským zákoníkem upraveno rojové právo.¹²

Včelařský odbor pro Moravu a Slezsko byl založen v roce 1854. Včelařský spolek pro Čechy byl založen v roce 1872. Poté vznikl v roce 1874 Zemský ústřední

⁹ Vlastimil DLAB, *Historie včelařství. Z historie včelařství v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.* Okresní organizace ČSV Jičín. [online]. 2016 [cit. 2016-06-12]. Dostupné z: <http://www.oocsvjicin.cz/odborne-clanky/historie-vcelarstvi?showall=1>

¹⁰ Josef MERVART, *Z kroniky včelařů.* Českoskalický zpravodaj č. 3/1995, nepag..

¹¹ Český svaz včelařů, o. s., *Včelařství v Česku.* Praha 2012, s. 9.

¹² Josef MERVART, *Z kroniky včelařů.* Českoskalický zpravodaj č. 3/1995, nepag..

včelařský spolek pro Království české. Na jeho tradici navazuje v současné době Český svaz včelařů.¹³

Včelaři se začali postupně sdružovat do spolků. Jako první byl v Čechách založen včelařský spolek v roce 1864 v Chrudimi. Od roku 1868 následovaly další spolky. Například spolek v Hořicích, Písku, Kopidlně, Jaroměři a jinde. Spolky pořádaly včelařské sjezdy a výstavy. Včelařství se rok od roku rozvíjelo.¹⁴

2.2. Vývoj úlů v českých zemích

V raném středověku si lidé začali včelí hnízda označovat pro snadnější orientaci při jejich hledání. Tím vzniklo tzv. brtnictví. Začaly se používat i uměle vytvořené dutiny v kmenech stromů. Tito „brtníci“ nejprve včelařili v lese. Později zjistili, že včely sbírají také nektar z polních rostlin, přenesli si duté špalky stromů se včelami blíže ke svému obydlí.¹⁵

Ve vrcholném středověku se používaly tzv. kláty. Byly to dřevěné špalky s hnízdní dutinou pro včely. Kvůli lepšímu přístupu k medu se začala do těchto špalků vydlabávat ze zadní strany prostora, která byla osazována dvířky. Kláty měly střechy z prken a byly často zdobeny vyřezávanými motivy. Každý rok včelař odřízl v tomto klátu vždy jen část plástu. Jejich lisováním se získával med.¹⁶

Dalším druhem včelího obydlí byly slaměné košnice, které se daly postavit na sebe. Celou sestavu uzavíralo slaměné víko. Tento druh úlu ale neumožňoval včelařům nahlédnout do včelstva bez porušení jejich díla. Vše se změnilo s vynálezem rozebíratelného dřevěného úlu slezského faráře Jana Dzierzona. Včelí dílo bylo umístěno na slabých trámečcích, které bylo možné z úlu vyjmout a znovu

¹³ Český svaz včelařů, o. s., *Včelařství v Česku*. Praha 2012, s. 9.

¹⁴ Josef MERVART, *Z kroniky včelařů*. Českoskalický zpravodaj č. 3/1995, nepag..

¹⁵ Český svaz včelařů, o. s. základní organizace Jaroměř, *Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaři 1868 – 2008*. Jaroměř 2008, s. 14.

¹⁶ Vlastimil DLAB. *Historie včelařství. Vývoj úlů a rámkové míry*. [online]. 2016 [cit. 2016-06-12]. Dostupné z: <http://www.oocsvjicin.cz/odborne-clanky/historie-vcelarstvi?showall=1>

zavěsit. Baron Berlepsh zdokonalil tento úl nahrazením trámků se včelím dílem rámků.¹⁷

V roce 1879 se konal Sjezd včelařský v Praze. Následně existovalo několik oficiálních typů úlů. Jednalo se například o úl Dzierzonův, Datheův a později Gerstungův. Roku 1896 byla v Příbrami přijata míra rámků¹⁸ pro český úl tzv.

„Uhříněvský“. Velký počet rámků zdržoval práci. Z tohoto důvodu se přistoupilo k variantě Gerstrungově. Do plodiště se vkládalo několik rámků o velikosti 39 x 39 cm. Roku 1904 byla přijata míra včelích rámků 39 x 24 cm.¹⁹

Velkou výhodou přinesl včelařům také vynález medometu v roce 1865. Jeho autorem byl František Hruschka.²⁰ Do této doby se plásty lisovaly.

¹⁷ Vlastimil DLAB. *Historie včelařství. Vývoj úlů a rámkové míry*. [online]. 2016 [cit. 2016-06-12]. Dostupné z: <http://www.oocsvjicin.cz/odborne-clanky/historie-vcelarstvi?showall=1>

¹⁸ **Rámek** – většinou se jednalo o rámek stlučený ze čtyř slabých prkének, na kterých byl plást se včelstvem

¹⁹ Vlastimil DLAB. *Historie včelařství. Vývoj úlů a rámkové míry*. [online]. 2016 [cit. 2016-06-12]. Dostupné z: <http://www.oocsvjicin.cz/odborne-clanky/historie-vcelarstvi?showall=1>

²⁰ Český svaz včelařů, o. s., *Včelařství v Česku*. Praha 2012, s. 11.

3. Podmínky pro včelaření na Českoskalicku

Město Česká Skalice leží v nadmořské výšce 284 m n. m. a protéká jí řeka Úpa, která pramení v Krkonoších a v Jaroměři se vlévá do Labe.²¹ Českoskalicko se nachází na přechodu z nížiny Polabí do podhůří Krkonoš a Orlických hor. Město se rozkládá v Úpsko-metujské tabuli mezi městy Červený Kostelec, Náchod, Nové Město nad Metují, Jaroměř a Dvůr Králové nad Labem. Přírodní a kulturní zajímavosti tohoto místa přitahují jak místní obyvatele, tak i návštěvníky z celé republiky. Jedná se například o údolí řeky Úpy, přehradu Rozkoš, přírodní rezervaci Dubno, národní kulturní památku Babiččino údolí spolu se Starým bělidlem, Rudrovým mlýnem a zámkem Ratibořice. Přímo v České Skalici se nachází „Barunčina škola“, kostel Nanebevzetí Panny Marie, maloskalický muzejní areál.²² Řadu výše jmenovaných památek proslavila spisovatelka Božena Němcová, která je s Českou Skalicí a s jejím okolím spjata. V Ratibořicích prožila své dětství a v České Skalici navštěvovala obecnou školu. Děj jejího slavného díla Babička je zasazen právě do prostředí Ratibořic a jejich okolí.

Bohatý kulturní život místních obyvatel dokládá i publikace paní Věry Vlčkové nazvaná *Česká Skalice - osobnosti kultury, umění, vědy* (2014), kde nalezneme více než 70 osobností města Česká Skalice.

V blízkosti města se nachází přehrada Rozkoš, která byla vybudována v letech 1966 –1972. Slouží k regulaci průtoku vody na Úpě při tání sněhu a povodních. V letních měsících přehradu využívají vyznavači vodních sportů a rybáři.²³

Vystoupíme-li na návrší u Vysokova, naskytne se nám pohled na celé město a rozlehlou vodní plochu nádrže Rozkoš. Při dobré viditelnosti je možné z České Skalice spatřit Krkonoše spolu s jejich nejvyšší horou Sněžkou.²⁴

²¹ *Charakteristika České Skalice*. Město Česká Skalice [online]. 2016 [cit. 2016-06-12]. Dostupné z: <http://www.ceskaskalice.cz/cs/nase-mesto/o-meste/charakteristika-mesta/>

²² Věra VLČKOVÁ, *Česká Skalice - osobnosti kultury, umění, vědy*. Červený Kostelec 2014, s. 13.

²³ *Charakteristika České Skalice*. Město Česká Skalice [online]. 2016 [cit. 2016-06-12]. Dostupné z: <http://www.ceskaskalice.cz/cs/nase-mesto/o-meste/charakteristika-mesta/>

²⁴ *Charakteristika České Skalice*. Město Česká Skalice [online]. 2016 [cit. 2016-06-12]. Dostupné z: <http://www.ceskaskalice.cz/cs/nase-mesto/o-meste/charakteristika-mesta/>

První zmínka o České Skalici pochází z roku 1238 (s přídomkem *se Scalice*). V tomto období do tohoto místa začala pronikat vrcholná kolonizace. Místní jméno je odvozeno od slova skalice (skála). Původně se tedy jednalo o název nedalekého skalnatého návrší. Tento název byl přenesen na tehdy nově založenou osadu. Pro odlišení od nedaleké Malé Skalice se začal od 18. století připojovat přívlastek Velká nebo Česká. Od roku 1869 se úředně připomíná jen Česká Skalice.²⁵

Současnou Českou Skalici dříve procházela obchodní stezka spojující Prahu s Kladskem. Kvůli této stezce byla na pravém břehu řeky Úpy vybudována maloskalická tvrz, která měla za úkol střežit přechod přes řeku. Vedle tvrze se nacházel kostel připomínaný k roku 1364. Na levém břehu Úpy bylo založeno městské sídliště (Staré město).²⁶

Nejstarší název „Skalice Česká“ pochází z roku 1490. Tento nápis lze nalézt na cínové křtitelnici v maloskalickém kostele. Českou Skalici vlastnila během staletí řada majitelů. Jednalo se například o Hedviku Smiřickou ze Smiřic a Octaviana Piccolominiho. Městská privilegia byla České Skalici potvrzena nejprve 6.4.1733 císařem Karlem VI. Dále pak 6.9.1748 císařovnou Marií Terezií a 21.3.1794 císařem Františkem II.. Městem se Česká Skalice stala v roce 1859.²⁷

Novodobá historie města Česká Skalice je spjata s textilní výrobou.

V roce 2012 žilo v České Skalici 5 283 obyvatel. V letní turistické sezóně se tento počet až zdvojnásobí. Pod správu města Česká Skalice patří také Malá Skalice, Zajezd, Spyta, Zlích a Ratibořice. Celková rozloha města je 1 735 ha.²⁸

Přírodní podmínky v okolí České Skalice jsou velmi příznivé pro včelařství. Půda je intenzivně obhospodařována a nachází se na ní řada pro včely dobrých rostlin (brukev řepka olejka, jetel, hořčice bílá). Dalším přínosem pro včely jsou nedaleké jabloňové a třešňové sady. Lesy jsou v okolí města smíšené s převahou

²⁵ Věra VLČKOVÁ. *Z českoskalických pamětí: vyprávění, co v České Skalici bylo a jak se žilo*. Červený Kostelec 2012, s. 15–16.

²⁶ Věra VLČKOVÁ. *Z českoskalických pamětí: vyprávění, co v České Skalici bylo a jak se žilo*. Červený Kostelec 2012, s. 15–16.

²⁷ Věra VLČKOVÁ. *Z českoskalických pamětí: vyprávění, co v České Skalici bylo a jak se žilo*. Červený Kostelec 2012, s. 17.

²⁸ *Charakteristika České Skalice*. Město Česká Skalice [online]. 2016 [cit. 2016-06-12]. Dostupné z: <http://www.ceskaskalice.cz/cs/nase-mesto/o-meste/charakteristika-mesta/>

smrkových porostů. Vyskytují se zde také doubravy a rašelinné březiny. Ve stromovém patře je nejvíce zastoupen dub zimní, habr obecný, lípa malolistá, javor a jasan ztepilý. V nivě řeky Úpy se vyskytují olše a jasan ztepilý.²⁹

²⁹ *Rozhovory s předsedou Českého svazu včelařů, z. s., základní organizace Česká Skalice panem Ing. Jiřím Valterou, srpen – říjen 2015 a únor – duben 2016.*

4. Včelařský spolek pro okres českoskalický se sídlem

v České Skalici

4.1. Stanovy a záměry spolku

Podle stanov sestavených Zemským ústředním spolkem včelařským pro království České zněl oficiální název českoskalického spolku: Včelařský spolek pro okres Českoskalický. Tyto stanovy měly 16 paragrafů.

V prvním paragrafu byl již zmíněný název spolku. Druhý paragraf se zabýval účelem spolku. „*Účelem spolku jest rozšiřování a zvelebování včelařství.*“³⁰

Ve třetím paragrafu se psalo o prostředcích k dosažení spolkových účelů.

„*1. Rozšiřování teoretických i praktických vědomostí včelařských: a) pořádáním veřejných přednášek, výstav a schůzí spolkových, b) rozšiřováním dobrých spisů a časopisů včelařských, c) zařízením spolkové knihovny. 2. Obstarávání živých včelstev a dobrých úlů na míru normální, jakož i jiného nářadí včelařského 3. Péče a odbyt dobrých výrobků včelařských.*“³¹ Na tento paragraf byl podle pozdějších zápisů v kronikách a Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895 kladen velký důraz. V prvních letech založení včelařského spolku bylo pořádáno několik přednášek a spolková knihovna českoskalického spolku v roce 1901 čítala 60 svazků zabývajících se včelařskou tematikou. Pořádání výstav bylo pro spolek důležité, protože se jednalo o určitý druh prezentace spolku a schopností jeho členů.

Čtvrtý paragraf vymezuje pojem člen spolku. Rozlišuje členy čestné, přispívající a činné. Čestní členové jsou voleni valnou hromadou k návrhu výboru. Jednalo se o osoby, které se nějakým způsobem zasloužily o spolek. Přispívajícím členem je každý zájemce o včelařství, který zaplatí roční příspěvek 5 korun. Činným členem se mohl stát každý včelař, který se přihlásil jako člen spolku a „*příspěvek*

³⁰ Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích, s. 6 – 7.

³¹ Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích, s. 6 – 7.

roční 3 koruny napřed složil“. 1 Korunu zápisného a příspěvěk roční 2 Korun napřed složil.“³²

V pátém paragrafu byly stanoveny povinnosti a práva členů. Povinností každého člena bylo účastnit se schůzí a přednášek. Dále pak „*o jeho rozkvět svědomitě pečovati*“.³³ Každý člen spolku měl zaprvé právo hlasovat a účastnit se diskuze na spolkových schůzích. Podávat návrhy a ptát se. Zadruhé volit a být volen. Zatřetí dostávat zdarma spolkový časopis. Začtvrté vypůjčovat si bezplatně knihy ze spolkové knihovny a zapáté „*Požívati všech výhod spolku, zvlášť zakupování včelstev, úlů a náradí za snížené ceny*“.³⁴

Šestý paragraf stanov definuje, kdo přestává být členem. „*1. Kdo ohlásil své vystoupení ze spolku. 2. Kdo byl výborem vyloučen. 3. Kdo až do konce roku příspěvek nesložil*“.³⁵ Sedmý paragraf se zabývá správou spolku. Na prvním místě je valná hromada a na druhém výbor.

Paragraf osm přesně definuje pojem valná hromada. Schůze valné hromady se koná jednou za rok, pokud nenastane mimořádná situace. Její svolání probíhá „*tištěným návěštím neb časopisem spolkovým nejméně 8 dní napřed ...*“.³⁶ Rozhodnutí valné hromady platí, pokud se sejde nejméně dvakrát více členů, než má výbor spolku. Pokud se nesejdou všichni členové valné hromady, koná se za hodinu další valná hromada, která je už bez ohledu na počet přítomných členů usnášeníschopná. Jednání řídí předseda nebo náměstek spolku. Pokud by oba nemohli vést jednání, jejich úlohu přebírá nejstarší člen výboru. Rozhodnutí valné hromady je platné, pokud pro něj hlasuje nadpoloviční většina přítomných na valné

³² Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích, s. 6 – 7.

³³ Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích, s. 6 – 7.

³⁴ Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích, s. 6 – 7.

³⁵ Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích, s. 6 – 7.

³⁶ Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích, s. 6 – 7.

hromadě. Při hlasování o změně stanov nebo zrušení spolku je třeba vyslovení se dvou třetin přítomných. „*Valné hromadě náleží voliti výbor, 2 revisory účtů a čestné členy, zkoumati činnost výboru, schvalovati účty celoroční a zprávu jednatelskou, usnášeti se o změně stanov a rozejiti se spolku.*“³⁷

V devátém paragrafu se hovoří o výboru spolku. Výbor českoskalického včelařského spolku se v roce 1895 skládal z devíti členů. Jeho členové byli voleni valnou hromadou na období tří let. „*...výbor volí ze sebe starostu, náměstka, pokladníka a jednatele.*“³⁸ Výbor vyřizuje spolkové záležitosti a schází se nejméně dvakrát za rok na pozvání starosty spolku, pokud o další schůzi nepožádají písemně 3 jeho členové. „*Výbor uzavírá platně prostou většinou hlasů.*“³⁹

Desátý paragraf se zabývá pojmem starosta spolku. „*Starosta zastupuje spolek na venek ve všech případech, předsedá všem shromážděním, řídí rokování a hlasování, rozhoduje při stejném počtu hlasů, činí předlohy ku poradám výboru a provádí všechna usnesení. Náměstek zastupuje starostu, kdykoli toho třeba a kdykoli tento úřadování na něho přenese.*“⁴⁰

Jedenáctý a dvanáctý paragraf definují práva povinnosti jednatele a pokladníka spolku. Jednatel spolku podporuje starostu ve všech správních úkonech spolku. Dále vyřizuje spolkovou korespondenci, vede seznam členů, řídí spolkovou knihovnu a oznamuje spolkové schůze. Pokladník spolku spravuje pokladnu, vybírá příspěvky, předplácí spolkový časopis, zhotovuje finanční správy za předchozí rok a finanční plány na další rok.⁴¹

³⁷ Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích, s. 6 – 7.

³⁸ Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích, s. 6 – 7.

³⁹ Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích, s. 6 – 7.

⁴⁰ Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích, s. 6 – 7.

⁴¹ Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích, s. 6 – 7.

Třináctý paragraf se zabývá smírčím soudem. „*Spory mezi členy ze záležitostí spolkových vzniklé urovnává smírčí soud; každá strana zvolí si jednoho zástupce a správa spolku jich předsedu z členů spolkových, kteří spornou záležitost většinou hlasů rozhodnou. Z rozsudku toho lze se odvolati k valné hromadě.*“⁴² Čtrnáctý paragraf stanoví sídlo spolku. Oficiálním sídlem byla Česká Skalice. V patnáctém paragrafu je stanoven „*Poměr spolku k ústřední jednotě včelařské*“⁴³. Českoskalický spolek je zde definován jako člen „*Zemského ústředního spolku včelařského v Praze.*“⁴⁴ Šestnáctý paragraf definuje podmínky rozpuštění (zrušení) spolku. O dobrovolném zrušení spolku rozhoduje valná schůze, kde o tom proběhne hlasování. Spolek je zrušen, pokud se na tomto návrhu shodnou dvě třetiny přítomných valné schůze. O dalším využití spolkového majetku rozhodne také tato valná schůze. „*Kdyby spolek byl rozpuštěn, připadne jmění jeho „Zemskému ústřednímu spolku včelařskému“ v Praze.*“⁴⁵

Tyto stanovy byly schváleny starostou spolku Františkem Antonínem Peckou a jednatelem Janem Rolčíkem dne 17.1.1895 v České Skalici.

Při zakládání českoskalického spolku F. A. Pecka a J. Rolčík poukázali na skutečnost vzniku včelařského spolku v Novém Městě nad Metují v roce 1894 a na již řadu let fungující spolek v Jaroměři.

4.2. Vývoj spolku do roku 1945

První zprávy o snaze založit v České Skalici včelařský spolek se objevují již 12.12.1894, kdy František Antonín Pecka spolu s Janem Rolčíkem vydali následující

⁴² Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích, s. 6 – 7.

⁴³ Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích, s. 6 – 7.

⁴⁴ Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích, s. 6 – 7.

⁴⁵ Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích, s. 6 – 7.

provolání. To bylo zasláno všem včelařům v tehdejším českoskalickém okrese. Zároveň sloužilo i jako přihláška do ustavující schůze spolku.⁴⁶

*P.T. pánům včelařům a milovníkům včel v okrese Českoskalickém!*⁴⁷

*Nedávno založené včelařské spolky v Náchodě a v Novém Městě n./Met. povzbuzují nás, bychom také my včelaři v České Skalici a okolí sdružili se a založili včelařský spolek pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici.*⁴⁸

*Za tou příčinou žádáme Vás zdvořile, byste sobě za obtíž nepoložili, zapsati každý ctěné jméno své a bydliště na tuto přihlašovací listinu, bychom Vám pozvání k ustavující schůzi „Včelařského spolku pro okres Českoskalický“ zaslati mohli.*⁴⁹

Zajisté nebude mezi námi na pokročilém Českoskalicku ani jediného uvědomělého včelaře, jež by za nepatrný roční příspěvek 2 Korun, za něž dostávají bude spolkový časopis „Českého Včelaře“, nepodal ochotně ruky své k našemu sdružení se v rodinu jednu; protož společně práci naší „Zdař Bůh!“⁵⁰

D. 12. prosince 1894.

Frant. A. Pecka, farář v České Skalici.

*Jan Rolčík, řídící učitel v Třebešově.*⁵¹

Na ustavující schůzi, která se konala dne 13.1.1895, byla čtena jména již 47 včelařů, kteří odpověděli na provolání a přihlásili se do včelařského spolku. Ovšem záhy na to 5 brzičských včelařů své podpisy odvolalo a ze spolku vystoupilo. I přes to

⁴⁶ Josef MERVART, Z kroniky včelařů, Českoskalický zpravodaj č. 3/1995, nepag. .

⁴⁷ Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích, s. 3.

⁴⁸ Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích., s. 3.

⁴⁹ Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích, s. 3.

⁵⁰ Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích, s. 3.

⁵¹ Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích, s. 3.

včelařský spolek čítal 49 členů.⁵² Všechny přítomné uvítal František Antonín Pecka svým projevem, ve kterém zdůraznil potřebu vytvoření včelařského spolku. Řekl také, že v okolí České Skalice již dva včelařské spolky existují. Jednalo se o spolek v Novém Městě nad Metují a v Náchodě. Nakonec svého projevu popřál všem včelařům hodně úspěchů při práci se včelami.⁵³ Poté byly přečteny stanovy Zemského ústředního včelařského spolku pro krajinské jednoty. Každý odstavec těchto stanov byl prodiskutován se všemi přítomnými. Bylo schváleno, že každý člen složí 1 Korunu jako zápisné a roční příspěvek 2 Koruny, za který obdrží časopis Český Včelař.⁵⁴ Do doby, než bude spolek oficiálně uznán úřady, byli k právním úkonům v rámci spolku ustanoveni jako starosta spolku farář v České Skalici František Antonín Pecka, řídící učitel v Třebešově Jan Rolčík a rolník ze Svinišťan Josef Kabrle.⁵⁵

Českoskalický včelařský spolek podal žádost o zapsání spolkových stanov dne 24.1.1895. na c. k. okresní hejtmánství v Novém Městě nad Metují. Zápis o ustanovení spolku:

*„Vzorné stanovy krajinských včel. spolků, sestavené komisí Zemského ústředního spolku včel. pro království České a schválené ve schůzi, konané dne 24. října 1894 v Praze, dle zdejšího usnesení z 13. dne m. ledna 1895 pozměněné, byly podány dne 24. ledna 1895 sl. c. k. okresnímu hejtmánství v Novém Městě n. M. a dostalo se jim výnosem vys. c. k. místodržitelství v Praze ze dne 15. února t. r., č. 13.828, vysokého potvrzení: C. k. místodržitelství v Čechách“*⁵⁶

⁵²Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích, s. 3 – 4, 8 – 10.

⁵³Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích, s. 4 – 5.

⁵⁴Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích, s. 5 – 6.

⁵⁵Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích, s. 6.

⁵⁶Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích, s. 6.

Spolek se tímto také zavázal k dodržování stanov, jako například toho, že se bude věnovat pouze činnosti spojené se včelami nebo že bude každoročně zasílat výroční zprávy spolku, vždy v lednu následujícího roku, na c.k. okresní hejtmanský .⁵⁷ V únoru 1895 se spolek stal členem Zemského ústředního včelařského spolku pro království České v Praze.⁵⁸

Další schůze spolku se konala dne 25.3.1895 v 15 hodin v hostinci „U Bartoníčků“ v České Skalici, které se zúčastnilo 27 členů. Zde byla přečtena jednatelská zpráva, která informovala přítomné o již zmíněném zapsání spolku a dalších organizačních záležitostech. Dále proběhlo hlasování o složení definitivního výboru spolku. Nejvíce hlasů získal pan Václav Horák, starosta ze Světlé, a pan Josef Kabrle, rolník ze Svinišťan. Oba obdrželi shodně 27 hlasů. Dále pak Fr. A. Pecka, farář z České Skalice; Josef Foreth, zahradník z České Skalice; František Rydl, rolník ze Žernova a Josef Špatenka, rolník z Chlistova. Všichni získali shodně po 26 hlasech. Jan Rolčík, řídící učitel z Velkého Třebešova získal 25 hlasů. Josef Honzu, měšťan z České Skalice, a Václav Šichan, rolník z Velké Jesenice, získali oba 22 hlasů. Všichni výše jmenovaní vytvořili devítičlenný výbor spolku. Tento výbor si zvolil za starostu spolku Františka Antonína Pecku a za náměstka Václava Šichana. Pokladníkem se stal Josef Honzu a jednatelem Jan Rolčík.⁵⁹

Dne 9.6.1895 v 15 hodin se konala výborová schůze v hostinci „U Bartoníčků“ v České Skalici. Zde se projednával program a termín valné schůze. Dále bylo na programu jednání také zřízení spolkového včelínu.

V roce 1897 měl včelařský spolek již 74 členů.

XIV. sjezd včelařů v České Skalici

Zemský ústřední spolek včelařský původně zamýšlel pořádat tento včelařský sjezd v Jaroměři. Došlo ovšem k vyslovení neochoty podílet se na této akci ze strany

⁵⁷ *Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895*, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích, s. 6.

⁵⁸ Josef: MERVART, Z kroniky včelařů, Českoskalický zpravodaj č. 3/1995, nepag.

⁵⁹ *Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895*, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích, s. 11 – 16.

jaroměřského včelařského spolku. Kvůli této situaci byl vysloven návrh z řad Zemského ústředního spolku včelařského pořádat tento XIV. sjezd včelařů případně v České Skalici. Návrh byl přijat. Českoskalický spolek musel zvolit kromě svého předsedy (starosty) také druhého zástupce, který by vedl jednání s ústředním včelařským spolkem. Zvolen byl Jan Rolčík.⁶⁰

Sjezd se konal 15. – 17.8.1897 za přítomnosti osmdesáti vystavovatelů z území Čech i Moravy.⁶¹

O protektorství XIV. zemského sjezdu včelařského a výstavy v České Skalici byl požádán princ Vilém ze Schaumburg–Lippe. Žádost spolku byla přijata a byla mu přislíbena podpora. Byl ustanoven jedenadvacetičlenný výstavní výbor. O podporu byly požádány i další různé korporace. Zpráva o konání sjezdu a výstavy byla uveřejněna ve dvanácti druzích novin. Výstavní výbor požádal starosty okolních obcí v náchodském okrese, aby informovali své občany o této události. Město Česká Skalice zažívalo ve dnech výstavy a sjezdu značný ruch.⁶²

Program byl stanoven takto:

*15. 8. 1897 – Shromáždění před radnicí, mše svatá, průvod na výstaviště, zahájení výstavy, návštěva výstavy, koncert a večer divadelní představení „Včely“.*⁶³

*16. 8. 1897 – Uvítání včelařů na nádraží v České Skalici, práce včelařské, společný oběd, schůze výstavní poroty, společný výlet do Ratibořic, zábavný večer.*⁶⁴

*17. 8. 1897– Mše svatá, slavnostní schůze a zároveň sjezd včelařů, hotelu Bartoniček v České Skalici, společný oběd, rozdělení přiřknutých odměn a uzavření výstavy, večer na rozloučenou.*⁶⁵

⁶⁰ Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích

⁶¹ Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

⁶² Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

⁶³ Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích

⁶⁴ Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích

Výstava byla zahájena protektorem, princem Vilémem ze Schaumburg-Lippe, c.k. polním podmaršálkem a pánem na Náchodě a ve Chvalkovicích, a to v českém jazyce. Výstava se konala v pěti třídách školy. V městské zahradě vyhrávala Svatoňovická havířská kapela. Výstavy se zúčastnilo 80 vystavovatelů.⁶⁶

Druhý den výstavu navštívila kněžna Bathylda ze Schaumburg-Lippe. Téhož dne odpoledne se účastníci sjezdu odebrali do rozkvetlého Babiččina údolí. Tam je doprovázela havířská kapela. Toto místo navštívila i kněžna se svou družinou. Strávila tam 2 hodiny.⁶⁷

Hlavní den pro včelaře a vystavovatele nastal 17.8.1897. Zároveň se jednalo i o den poslední.⁶⁸

Byly konány přednášky a rokováno o těchto otázkách:

- 1) *Kterak včelařství na venkově by se dalo povznést – K. Pazourek*
- 2) *O své včelařské praxi – A. Lego*
- 3) *V čem vězí příčiny špatného přezimování včel – V. Krulich*
- 4) *O vývinu a ústroji včel – A. Téma*

O významu této výstavy a sjezdu svědčí tyto přidělené medaile a diplomy:

C.K. ministerstvo orby udělilo 3 stříbrné, 6 bronzových medailí a 100 zlatých v hotovosti. Rada zemědělská pro království české - české oddělení 3 stříbrné medaile a 5 diplomů. Výbor Ústředního spolku včelařského pro království české v Praze

⁶⁵ Zapisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích

⁶⁶ Zapisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém majetku u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích

⁶⁷ Zapisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích

⁶⁸ Zapisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích

udělil 10 stříbrných medailí a 15 diplomů. Národní jednota Severočeská 2 bronzové medaile a 5 diplomů, Princ Vilém ze Schaumburg–Lippe protektor sjezdu a výstavy, dal 10 dukátů v ceně 80 zlatých. Okresní zastupitelství v České Skalici - 3 dukáty. Okresní hospodářská společnost - 1 dukát. Ředitelství záložny ve Velké Jesenici – 10 zlatých. Pánové Fajtha a spol., koželuhovna v České Skalici – 5 zlatých. Bratři Etrichové, přádelna v České Skalici – 5 zlatých. J. Bondy tkalcovna v České Skalici - 3 zlaté. Spořitelna v České Skalici – 10 zlatých. Včelařský spolek českoskalický, a jeho členové obdrželi: 10 dukátů na hotovosti, 40 zlatých na hotovosti, 6 stříbrných medailí, 1 bronzovou medaili, 13 diplomů, 2 pochvalná uznání a živé včely. Darovanými včelami původních krajinek, byl dán podnět k založení vlastního spolkového včelína v r. 1897.⁶⁹

Závěrečného banketu se zúčastnilo přes 70 návštěvníků. Touto slavností byl včelařský sjezd i výstava ukončeny.⁷⁰

Včelařský spolek v České Skalici mimo diplomu za vzorné uspořádání sjezdu obdržel za „úl míry normální“ 10 dukátů a živé včelstvo jako základ pro spolkový včelín. Čistý výtěžek sjezdu a výstavy byl 50 zlatých 84 kr.⁷¹

⁶⁹ *Kronika včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954*, nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

⁷⁰ *Kronika včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954*, nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

⁷¹ *Kronika včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954*, nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

Zvláštní okolnost nálezu vzácného diplomu z roku 1897

K nálezu vzácného diplomu za vystavené včelstvo na včelařském sjezdu v České Skalici z roku 1897 se pojí zajímavá historie. Tento diplom byl udělen Josefu Rouskovi za vystavené včelstvo na včelařském sjezdu v České Skalici. Tento diplom byl dlouhá léta uložen v rámu za jiným obrazem ve vile, kde bydlel syn již zmíněného pana Rouska, pan Ing. Josef Rousek.⁷² Pan Josef Rousek, který získal včelařský diplom, původně bydlel v domě č. 204 v ulici Boženy Němcové.⁷³ Jeho syn si později tento diplom vzal do nově postaveného domu.⁷⁴ Jednalo se o vilu č. 426, která se v současné době nachází v Riegrově ulici v České Skalici.⁷⁵ Pan Josef Rousek byl také dlouholetým pokladníkem českoskalického spolku.⁷⁶

K nálezu diplomu došlo úplnou náhodou. Při vyklízení půdy tohoto domu v 70. letech 20. století objevila zaměstnankyně Ústavu pro mentálně postižené, paní Irena Vytvarová, zarámovaný obraz s křesťanskou tematikou. Chtěla tento obraz vyjmout z rámu. Při vyjímání obrazu z rámu vypadl zmíněný diplom, který byl původně z vrchní strany rámu překryt svatým obrazem, takže nebyl na první pohled vidět. Zřejmě byl takto uložen bývalými majiteli domu nebo dokonce samotným panem Josefem Rouskem. Tuto skutečnost dnes již není možné zjistit, neboť přímí pamětníci tohoto uložení diplomu již zemřeli.⁷⁷

Nález předala paní Vytvarová své kamarádce paní Tučkové. Pan Tuček byl v té době členem českoskalického včelařského spolku. Nechal diplom zasklít a zarámovat. Předal ho do správy českoskalickému včelařskému spolku.⁷⁸

⁷² Rozhovory s bývalým kronikářem města Česká Skalice panem Jiřím Samkem, srpen – září 2015, březen 2016 a 27.5.2016.

⁷³ Seznam majitelů domů v České Skalici. Česká Skalice 1926.

⁷⁴ Seznam majitelů domů v České Skalici. Česká Skalice 1936.

⁷⁵ Rozhovor s bývalým učitelem a vedoucím Včelařského kroužku v České Skalici panem Josefem Tučkem. 26.3.2016.

⁷⁶ Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích

⁷⁷ Rozhovor s bývalým učitelem a vedoucím Včelařského kroužku v České Skalici panem Josefem Tučkem. 26.3.2016.

⁷⁸ Rozhovor s bývalým učitelem a vedoucím Včelařského kroužku v České Skalici panem Josefem Tučkem. 26.3.2016.

Historický diplom si bylo možné prohlédnout na výstavě „Trochu z historie včelařství na Českoskalicku“, uspořádané v roce 2015. Bylo to ohlédnutí se za více než stodvacetiletou historii českoskalického včelařského spolku v Městské knihovně v České Skalici. Prohlédnout si ho bylo možné také na Výstavě včelařů a zahrádkářů v Klubovně zahrádkářů v České Skalici v roce 2015.

V současné době je diplom (viz. Příloha 1) majetkem Českého svazu včelařů z. s., základní organizace Česká Skalice a uložen v jeho spolkovém depozitáři. Diplom je zasazen do tenkého plastového rámu překrytého tmavě hnědou textilií, protože se sklo při manipulaci rozbilo. Uvažuje se o jeho zasklení, kvůli případnému znehodnocení originálního papíru se zlacením a originálními ozdobnými malbami.⁷⁹

Pro českoskalický včelařský spolek je velkým přínosem, že se tento diplom dochoval až do současnosti. Diplom dokládá historii spolku. Svědčí také o úspěšných a moudrých včelařích, kteří žili na Českoskalicku. Jejich nástupci na bohatou tradici včelařství na Českoskalicku úspěšně navázali.

⁷⁹*Rozhovor s předsedou Českého svazu včelařů, z. s., základní organizace Česká Skalice panem Ing. Jiřím Valterou 27.3.2016.*

Po XIV. sjezdu včelařském byl zřízen spolkový úl. Bohužel neexistují záznamy, kde byl tento úl uložen. Kromě tohoto úlu „*míry normální*“⁸⁰ spolek vlastnil také dýmák, kleště a 2 mřížky proti včelím matkám. Dále pak 2 nože, které jim daroval pan František Hájek z Mezilesí. V roce 1898 měl spolek již 75 členů. V dalším roce jejich počet vzrostl až na 93 členů.⁸¹

Původně se členové českoskalického spolku scházeli pravidelně za hojné účasti na schůzích až do roku 1901. Spolek měl stabilně 60 – 80 členů. Do této doby byl značně činný a schůze byly hojně navštěvovány. Byly pořádány zajímavé přednášky. Po jejich skončení následovaly debaty včelařů o problematice. Docházelo tak k předávání zkušeností starších včelařů těm mladším a začínajícím. Důraz byl také kladen na odbornou včelařskou literaturu, která byla zakupována a půjčována pro včelařské spolky. Sloužila k šíření dalších včelařských zkušeností a nových pokroků ve včelařství. V roce 1901 čítala knihovna českoskalického spolku 60 svazků různých spisů a knih zabývajících se včelařskou tematikou.⁸²

Rok 1901 byl pro spolek zásadní, protože jeho tehdejší předseda P. František Antonín Pecka se stal děkanem a byl přeložen do Náchoda. Odstoupil z funkce předsedy. V této době již existoval spolek v Náchodě, který sdružoval včelaře z České Skalice, Náchoda, Červeného Kostelce a Hronova. Novým předsedou českoskalického spolku se stal Václav Exner a jednatelem Vilém Šafář. Oba z České Skalice.⁸³

V roce 1901 patřily do českoskalického spolku tyto obce: Studnice, Bakov, Lhota Řešetová, Zlích, Hoříčky, Žernov, Červená Hora, Světlá, Vestec, Větrník,

⁸⁰ *Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895*, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

⁸¹ *Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895*, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

⁸² *Kronika včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954*, nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

⁸³ *Kronika včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954*, nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

Velká Jesenice, Třebešov, Svinišťany, Miskolezy, Chvalkovice, Česká Skalice, Malá Skalice, Zájezd, Kleny a Spyta.⁸⁴

Podle zápisu v Kronika včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954 „V roce 1905 nastala krize ve spolku odstoupením předsedy V. Exnara a jedn. Šafáře, která po vyzvání aby odvolal, ponechal si nadále tuto funkci.⁸⁵ Nakonec došlo k jejich odstoupení.⁸⁶ Tato situace se ve spolku projevila malou účastí na členských schůzích. Na přednáškách se hovořilo o plemenných včelstvech a české černé včele, která se chovala v tomto kraji. Bylo zavedeno spolkové pojištění proti škodám na včelstvu. Poplatek za pojištění byl 30 krejcarů.“⁸⁷

Českoskalický spolek v roce 1908 čítal 51 členů. Došlo tedy ke zmenšení členské základny. V tomto roce také spolek zaslal petici Sněmovně říšské rady ve Vídni. Petice obsahovala tyto body:⁸⁸

- a) „za zřízení včel. nauk při zem. vys. škole tech. v Praze
- b) za zřízení včelařské školy v Čechách
- c) za rozšíření vyuč. včelařství na školách obecných, měšť., střed. a hospodářských“⁸⁹

V roce 1909 byl na valné hromadě zvolen novým předsedou P. František Bakeš z České Skalice. Místopředsedou se stal František Červený a jednatelem Josef Hlaváček. Změna ve vedení nedokázala spolek udržet na úrovni, jakou měl za doby předchozích funkcionářů. Začal postupně ztrácet na významu, až se pravděpodobně rozpadl.⁹⁰ Činnost spolku v tomto období 1909 – 1914 mapuje pouze dopis (viz. Příloha č. 2) od Zemského ústředního spolku včelařského pro království České.

⁸⁴ Kronika včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954, nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

⁸⁵ Kronika včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954, nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

⁸⁶ Josef MERVART: Z kroniky včelařů. Českoskalický zpravodaj č. 9/1995, nepag..

⁸⁷ Kronika včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954, nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

⁸⁸ Kronika včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954, nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Prokopa ve Chvalkovicích.

⁸⁹ Kronika včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954, nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

⁹⁰ Kronika včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954, nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

V něm se píše o nezaplacených poplatcích za rok 1912 již zmíněnému zemskému včelařskému spolku. Českoskalický spolek je v dopise žádán o brzké uhrazení těchto poplatků. Termín zaplacení těchto poplatků je stanoven na 15.12.1912. Dále zde Zemský ústřední spolek včelařský žádá českoskalický spolek, aby poplatky zaplatili a nemuseli jim znovu posílat další písemnou výzvu. Ta by ústřednímu spolku činila zbytečné náklady na poštovním. Dopis pochází z roku 1912.⁹¹ Dalším cenným pramenem je dopis (viz. Příloha č. 3) z roku 1914. Tento dopis náhodně našel v roce kamarád pana Jiřího Horkého z České Skalice. Ten ho předal vedení českoskalického spolku. Dopis byl poprvé otevřen před zraky členů českoskalického spolku a České televize na členské schůzi v roce 2008. V dopise žádá Zemská statistická kancelář království českého českoskalický spolek o vyplnění a zaslání útržku „s některými daty o včelařství v tamním okrese za r. 1913, neboť dat potřebujeme již naléhavě.“⁹²

Záznamy o další činnosti českoskalického spolku se začínají objevovat až v roce 1914. Došlo k volbě nových funkcionářů. Novým předsedou spolku se stal Rudolf Poláček, místopředsedou Ferdinand Kolařík a jednatelem František Červený. Všichni jmenovaní byli z České Skalice. Podle zápisu z kroniky českoskalického spolku se nové vedení zasadilo ze všech sil o obnovu jeho fungování a znovuzískání dřívějšího věhlasu. Naproti tomu si jednatel spolku stěžuje ve výroční zprávě na špatnou atmosféru ve společnosti, protože k obnově spolku došlo těsně před vypuknutím 1. světové války. Během války spolek „setrvává v tiché účasti“⁹³ za pokračujícího předsednictví Rudolfa Poláčka. Po válce se na valné hromadě konané dne 22.12.1918 sešlo 11 členů spolku. Předseda Poláček popřál nově vzniklé republice a včelařům v jejich práci. Proběhla také vzpomínka na padlé členy českoskalického spolku. Včelaři se shodli na výsadbě lip svobody.⁹⁴

V roce 1923 stoupl počet členů spolku na 42. Od roku 1925 byl novým předsedou spolku J. Smetana z České Skalice. Cena cukru v tomto roce klesla na

⁹¹ *Zemský ústřední spolek pro království České* (dopis adresovaný Včelařskému spolku v České Skalici). 1912. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích

⁹² *120 let včelařství na Českoskalicku*. [film] Rudolf ZÁBRAHA. [DVD] Česká Skalice, 23 minut, 2015.

⁹³ *Kronika včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954*, nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

⁹⁴ *Kronika včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954*, nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

3,75 Kčs oproti roku 1921, kdy kilogram cukru stál 11 Kčs. Velkým problémem pro včelaře se stala cena dováženého amerického medu, která byla 9 Kčs za 1 kg. Český med se prodával za 16 – 18 Kčs.⁹⁵

Novým předsedou se v roce 1930 stal František Červený. V roce 1936 znovu dochází ke změně předsedy spolku. Stává se jím J. Příbyl z Velké Jesenice. Novým jednatel byl zvolen J. Hejna z České Skalice. Tato změna je podle kronikáře vnímána jako pozitivní. Českoskalický spolek v roce 1937 sdružoval 98 včelařů s 526 včelstvy. Ovšem během tohoto roku, kvůli pozdnímu jaru, zahynulo 78 včelstev.

Po zřízení protektorátu byla zavedena povinnost zvolit v každé obci důvěrníka, který by sledoval a zamezoval šíření včelích nemocí. Každý člen spolku se musel tomuto nařízení podvolit, jinak mu hrozil trest jako viníkovi sabotáže výživy národa. Úřadům šlo o odvod medu. V roce 1940 uhynulo českoskalickým včelařům 78 včelstev. Tento úhyn byl způsoben pozdním jarem. První prolet včel v tomto roce byl opožděn a uskutečnil se až 25. března. Během 2. světové války byla vydána řada nařízení, týkajících se také chovu včel. Jednalo se například o nařízení, že za člena spolku může být přijat člověk až po uplynutí roční lhůty jako čekatel. Během této lhůty musel složit zkoušku před spolkovým představenstvem. V roce 1941 klesl počet členů českoskalického spolku na 99. Snížil se i počet včelstev z původních 643 na 463. Protektorátní předpisy zasáhly i českoskalický spolek. Stalo se tak paní Viktorinové po nahlášení špatného počtu včelstev po dobu čtyř let. Vedení spolku nezbývalo, než paní Viktorinové vyměřit pokutu ve výši 150 Kč a doporučilo ji dobrovolné vystoupení ze spolku. Ve výroční schůzi pořádané v roce 1944 bylo potichu oslaveno padesátileté výročí od založení spolku. V tomto roce bylo také zrušeno Zemské ústředí včelařů v Praze a bylo nahrazeno Skupinou chovatelů včel pro zemi Českou v Praze. V červnu 1944 byla zřízena „rozhodčí komise“, která měla rozhodovat o trestech a opatřeních v případech neoznámení úhynu včel. Včelaři se snažili pod různými záminkami odvádět co nejméně medu říši. Byla vydána povinnost odvádět z každého včelstva 1,5 kg medu. V roce 1944 bylo ve spolku hlášeno 550 včelstev. Z toho bylo 64 včelstev nakaženo varoázou. Tato

⁹⁵ *Kronika včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954*, nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

nakažená včelstva byla „vysířena“. Za války bylo spolku předepsáno dodat 2 183 kg medu. Bylo odvedeno pouze 563 kg medu. Z toho bylo dětem a nemocnicím dodáno 435 kg. Pouze 128 kg medu bylo dodáno německé okupační moci.⁹⁶

4.3. Pokračování činnosti spolku po druhé světové válce

Dne 10.5.1945 se konala první poválečná schůze. Zde pronesl předseda spolku slavnostní projev: „*Všem členům včelařského spolku. Zdravíme své milé na prahu nového života v našem osvobozeném československém státě v naší nové republice. Práce organizační byli již dříve připraveny, proto pokračujeme ruku v ruce s nadšením a láskou pro blaho našeho milého národa a rozkvět našeho včelařství.*“⁹⁷ Českoskalický spolek daroval 150 kg medu pro „raněné a obránce vlasti“. Dále odvedl 760 kg medu, které byly určeny na státní nákup. Na výborové schůzi konané 22.6.1945 bylo usneseno vyloučit 8 členů spolku. Byli to tito členové: pan Karel Groh, Vilém Groh, Josef Hampl, František Kuhn, Otakar Preisler, Václav Valtera a Antonín Viktorin.⁹⁸

V roce 1946 českoskalický spolek sdružoval 112 včelařů s 597 včelstvy. Vedení spolku zůstalo ve stejném složení. O tři roky později rezignoval předseda spolku J. Příbyl z Velké Jesenice. Novým předsedou byl zvolen pan Jan Zvonař. Jednatelům spolku zůstal pan Hejna. Bylo zavedeno nařízení, že každý včelařský spolek musí z každých šesti včelstev odevzdat jeden oddělek⁹⁹ pro státní včelíny. V roce 1949 se konal také kurz pro začínající včelaře u pana Hejny, kterého se zúčastnilo 14 členů. Byly uděleny diplomy panu Prouzovi a Příbylovi.¹⁰⁰ Českoskalický spolek si vzal pod patronát včelín politické školy v České Skalici. Pan

⁹⁶ *Kronika včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954*, nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

⁹⁷ *Kronika včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954*, nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

⁹⁸ *Kronika včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954*, nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

⁹⁹ **Oddělek** – je malé včelstvo, uměle sestavené z mladých včel. Ihned po vytvoření oddělků se k němu přidává oplozená nebo neoplozená matka. Někdy často zralý matečník těsně před vyběhnutím matky.

¹⁰⁰ *Kronika včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954*, nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

Dvořáček se stal jeho správcem.¹⁰¹ Následující rok byla provedena úprava hranic politických okresů. Tím došlo také ke změnám členské základny českoskalického spolku. Podle nových hranic spadalo svou správou 8 obcí do ZO Jaroměř a 2 obce do ZO Dvůr Králové nad Labem. Z českoskalické organizace tímto zásahem odešlo 42 členů, protože již spadali pod jinou organizaci. Na konci roku 1951 bylo v českoskalické včelařské organizaci 58 členů. Za deset let se hranice politických okresů vrátily zpět. Tím došlo k návratu řady dřívějších členů do českoskalické organizace.¹⁰² V roce 1953 rezignoval na funkci předseda Jaroslav Zvonař. Bylo to z důvodu jeho onemocnění. Na valné hromadě byl navržen do funkce předsedy pan Hejna. Jednatel byl navržen pan Petráček. V roce 1954 byl zakoupen včelín od Okresního národního výboru v Náchodě. Jednalo se o konfiskát po Ing. Čerychovi. Tento rok také rezignoval na funkci předseda spolku pan Jaroslav Hejna.¹⁰³ Novým předsedou českoskalické organizace se stal pan Josef Štodt.¹⁰⁴ V roce 1959 do obvodu českoskalické organizace spadaly tyto obce: Česká Skalice, Újezdec, Lhota pod Hoříčkami, Brzice, Kleny a Domkov.¹⁰⁵

Českoskalická organizace měla v roce 1960 okolo 100 členů a zhruba 1000 včelstev. Mimo soukromých včelařů byly v českoskalické organizaci také zemědělská družstva a státní statky. V roce 1961 měly Československé státní statky Česká Skalice 130 včelstev. JZD Brzice vlastnily 53 včelstev, JZD Chvalkovice 50 včelstev a JZD Hoříčky také 50 včelstev. Všechna výše zmíněná zemědělská družstva byla členy českoskalické včelařské organizace. O dva roky později do českoskalické organizace vstoupily i Československé státní lesy se 115 včelstvy. V roce 1964 vstoupilo do českoskalické organizace JZD Mezilečí s 25 včelstvy. Tím došlo ke zvýšení počtu včelstev na 1002. Českoskalická organizace měla v tomto roce 134 včelařů.¹⁰⁶ O tři roky později vstoupilo i JZD Velká Jesenice s 20 včelstvy.

¹⁰¹ *Kronika včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954*, nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích

¹⁰² Josef MERVART, *Z kroniky včelařů*. Českoskalický zpravodaj č. 7 – 8/1995, nepag..

¹⁰³ *Kronika včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954*, nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích

¹⁰⁴ *Seznam členů ZO Čs. Svazu včelařů v České Skalici ke dni 31.12.1959*. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

¹⁰⁵ *Sešit předsedy spolku*. 1959 – 1960, uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

¹⁰⁶ *Český svaz včelařů, základní organizace Česká Skalice – Kronika*. 1895 – 2014. nepag., Jiří Blatník, uloženo v soukromém depozitáři u pana Jiřího Blatníka v Křižanově u Hoříček.

V šedesátých letech se předsedou českoskalické organizace stal pan Václav Resl. V roce 1976 se stalo členem českoskalické včelařské organizace JZD Dolany se 110 včelstvy.¹⁰⁷

Další záznamy o českoskalickém spolku bohužel neexistují. Konkrétně se jedná o období od roku 1964 do roku 1994. Pro sepsání výše zmíněného textu o počtu včelstev jsem vycházel z článku tehdejšího jednatele pana Ing. Josefa Mervarta s názvem Z kroniky včelařů, který vyšel v Českoskalickém zpravodaji v září 1995.

4.4. Významní členové českoskalického spolku

Českoskalický včelařský spolek měl řadu významných členů, kteří se zasloužili o rozvoj včelařství a o dobré jméno tohoto spolku. Byli to tito včelaři: Josef Dvořáček, Otto Šic, Josef Příbyl, Emil Geissler, Karel Línek, Vladimír Kollert, Ing. Jaroslav Pácalt, Vladimír Tylš, Josef Holzbecher a mnoho dalších. V neposlední řadě se o rozvoj spolku zasloužil také bývalý jednatel českoskalického spolku pan Ing. Josef Mervart a pan Josef Tuček. Naučili se včelařit racionálně, udržovali zdravá a silná včelstva. Kromě medu získávali i mateří kašičku a pyl. Nikdo z této organizace se zatím nezabýval získáváním včelího jedu.¹⁰⁸

V souvislosti s významnými členy organizace nelze opomenout ani včelařské důvěrníky, kteří byli a jsou velkou oporou celé organizace. Z těch starších, dnes již zemřelých, lze jmenovat Josefa Steinerta, Josefa Svědika, Ladislava Pokorného, Aloise Borůvku, Antonína Kaválka, Karla Groha, Karla Runštuka, Miroslava Pláteníka, Tomáše Urbance, Jaroslava Antoše. Dalším, který si zaslouží být jmenován, je Václav Resl, autor několika článků v časopise Včelařství. Pan Václav Resl se zasloužil o vytvoření včelařských expozic při zimních výstavách ovoce a zeleniny Českého zahrádkářského svazu, základní organizace Česká Skalice.

¹⁰⁷ Josef MERVART: *Z kroniky včelařů*. Českoskalický zpravodaj č. 9/1995, nepag..

¹⁰⁸ Josef MERVART, *Z kroniky včelařů*. Českoskalický zpravodaj č. 9/1995, nepag..

S přípravou těchto výstav pomáhala i paní Eliška Reslová, která spolu s ostatními ženami včelařů pekla různé druhy medového pečiva.¹⁰⁹

Dalším významným členem českoskalického spolku byl také pan Jaroslav Suchánek z Chvalkovic, který se v 60. letech 20. století předsedou Československého svazu včelařů v Hradci Králové a od roku 1965 byl dokonce předsedou celorepublikového Československého svazu včelařů.

Ze současných členů českoskalického spolku lze například jmenovat pana Rudolfa Zábrahu, který se zasloužil v roce 2015 o prezentaci českoskalického spolku pomocí filmového dokumentu mapujícího více než stodvacetiletou historii tohoto spolku. Na slavnostní schůzi českoskalického včelařského spolku ke 120. výročí jeho založení dne 23.1.2015 byl tento dokument poprvé promítán. Zájemci z řad členů spolku dostali tento dokument na DVD. V neposlední řadě je třeba se zmínit o současném předsedovi českoskalického spolku panu Ing. Jiřím Valterovi, který zajistil v roce 2010 příspěvek z dotačního programu Královéhradeckého kraje pro včelaře na nákup nových úlů ve výši 200 000 Kč. V roce 2013 tato dotace byla 150 000 Kč a v roce 2014 dotace činila 45 000 Kč. Dalším významným členem je současný jednatel pan Bronislav Prokop. Vede jednateleství již řadu let, spravuje historické dokumenty a exponáty dokládající bohatou a dlouholetou historii spolku. Je také správcem webových stránek českoskalických včelařů. Tím zajišťuje spolku dobrou prezentaci i široké (neodborné) veřejnosti.

František Antonín Pecka

František Antonín Pecka se narodil dne 15.7.1841 v Teplešovicích v tehdejším politickém okrese Benešov na Tábořsku. Byl absolventem akademického gymnázia na Starém Městě v Praze. Studia ukončil v roce 1865. Poté vstoupil do kongregace Nejsvětějšího vykupitele čili Redemptoristů. V roce 1866 byl v noviciátu v Ketzelsdorfu na území dnešního Rakouska. Pokračoval studiem bohosloví ve Štýrsku. Zde studoval jeden rok bohosloví. Odtud v roce 1867 přestoupil na studium

¹⁰⁹ Josef MERVART, *Z kroniky včelařů*. Českoskalický zpravodaj č. 9/1995, nepag..

do Českých Budějovic. Biskup Jirsík mu dovolil studovat v 1. ročníku alumnátu¹¹⁰, kde se spolu s ostatními podrobil veřejným zkouškám. Vyučujícím tohoto semináře byl profesor fundamentální teologie Josef Jan Hais, který se později stal královéhradeckým biskupem. Ovšem pro velký počet uchazečů nemohl dále v tomto semináři studovat. Musel odejít na studia do Olomouce. Od Marie Antonie kněžny Khevenhüller–Metsch z Komorního Hrádku obdržel doporučující dopis na studium v Olomouci, neboť tato kněžna pocházela z polského rodu Lichnovských. Její bratr byl kapitulář olomoucký a znal se s generálním vikářem v Olomouci Königsbrunnem. Na své cestě do Olomouce se František Antonín Pecka zastavil v Hradci Králové. Zde byl přijat do 1. ročníku jako externí student za podmínky, že za dobrý prospěch bude přijat do alumnátu. Tento předpoklad splnil a do semináře byl nakonec přijat.¹¹¹

Dne 14.7.1870 byl vysvěcen na kněze. Stalo se tak v Hradci Králové za přítomnosti litoměřického biskupa Vahally. U svěcení byl také přítomen královéhradecký biskup Josef Jan Hais. Svůj kněžský úřad zahájil 1.9.1870 v Novém Hradci (Hradec Králové). Od 21.3.1872 působil jako kaplan v Hrochově Týnci až do svého přeložení 10.9.1879 do Úpice. Od 1.10.1884 byl zámeckým kaplanem v Náchodě. Během tohoto působení obdržel při visitaci královéhradeckého biskupa Haise právo nosit synodalie¹¹².¹¹³ V roce 1886 byl jmenován čestným náchodským měšťanem.¹¹⁴ Funkci náchodského kaplana zastával až do 1.10.1887, kdy byl přeložen do Studnice.¹¹⁵

Do České Skalice nastoupil dne 6.7.1890 na místo zemřelého českoskalického kněze děkana Václava Černého. Stal se tak osmnáctým

¹¹⁰ **Alumnát** – školské zařízení určené pro pobyt žáků bez finančních prostředků.

¹¹¹ *Gedenkbuch oder Chronik der Pharai Böhmisch Skalitz*, Antonín Charvát, 1836 – současnost, list 122.

¹¹² **Synodalie** – faráři nosí nad obyčejnými rukávy kleriky ještě poloviční rukávy, které sahají až k loktům. Jedná se o znamení, že jsou oprávněni zúčastnit se synod (církvních diecézních sněmů)

¹¹³ *Gedenkbuch oder Chronik der Pharai Böhmisch Skalitz*, Antonín Charvát, 1836 – současnost, list 122–123.

¹¹⁴ SÁDLO, Václav a Lydia BAŠTECKÁ. *Velká encyklopedie osobností Náchoda. 600 medailonů již nežijících osobností se vztahem k Náchodu ze všech oblastí života*. Náchod 2015, s. 237–238.

¹¹⁵ *Gedenkbuch oder Chronik der Pharai Böhmisch Skalitz*, Antonín Charvát, 1836 – současnost, 419 listů, Římskokatolická farnost Česká Skalice, list 123.

českoskalickým knězem v pořadí od vzniku této farnosti.¹¹⁶ František Antonín Pecka patřil mezi zakladatele „Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici“.¹¹⁷ Dále byl jedním ze zakladatelů Okrašlovacího spolku v České Skalici.¹¹⁸ Ve včelařském spolku působil jako předseda od roku 1895 do roku 1901, kdy byl přeložen do Náchoda.¹¹⁹ V roce 1896 získal za vystavené exponáty na výstavě v Novém Městě nad Metují (*sbírku semen medonosných*) stříbrnou medaili. Roku 1899 mu byla udělena stříbrná medaile od Zemského včelařského spolku v Praze „pro zásluhy jeho o včelařství a zvelebení spolku jím řízeného“¹²⁰.

Během svého působení v České Skalici nechal opravit oltář v kostele v Malé Skalici. Dále byl zrušen hřbitov u maloskalického kostela. Ten změnil „Okrašlovací spolek“ v park.¹²¹ Dne 16.9.1900 děkan Pecka vysvětil měšťanskou školu na náměstí v České Skalici.¹²²

Dne 18.2.1892 byl jmenován královehradeckým biskupem Haisem sekretářem střidnictví Náchodského. Další ocenění obdržel 8.5.1893 od biskupa Edvarda Brynychy. Jednalo se o právo nosit *expositorium canonicale* ¹²³. Krajský soud v Hradci Králové a okresní soud v Náchodě mu udělil dva pochvalné dekrety za udělování náboženství ve vězení. Dalšího uznání se mu také dostalo od c.k. okresní rady v Novém Městě nad Metují. Město Náchod ho jmenovalo svým čestným měšťanem. K tomuto jmenování se přidaly i některé obce na Úpicku a Náchodsku, které ho jmenovaly svým čestným občanem. Po generální biskupské visitaci dne 1.12.1895 byl František Antonín Pecka jmenován biskupem Edvardem Janem

¹¹⁶ *Gedenkbuch oder Chronik der Pharai Bömisch Skalitz*, Antonín Charvát, 1836 – současnost, 419 listů, Římskokatolická farnost Česká Skalice, list 122.

¹¹⁷ *Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895*, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém majetku u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

¹¹⁸ Marie MOJŽÍŠOVÁ: *Okrašlovací spolek v České Skalici*. Českoskalický zpravodaj č. 4 /2016, s. 34–35.

¹¹⁹ Rozhovor s bývalým kronikářem města Česká Skalice s panem Jiřím Samkem dne 7.8.2015.

¹²⁰ *Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895*, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích

¹²¹ Rozhovor s bývalým kronikářem města Česká Skalice s panem Jiřím Samkem dne 7.8.2015.

¹²² Věra VLČKOVÁ. *Z českoskalických pamětí: vyprávění, co v České Skalici bylo a jak se žilo*. Červený Kostelec, 2012, s. 109.

¹²³ **Expositorium canonicale** – vyšší vyznamenání než jsou synodalie. Jedná se o široký, s ramenou splývající límec na klerice

Brynychem čestným, čili osobním děkanem. Od 27.12.1900 zastával funkci správce vikariátu Náchodského. Dne 5.5.1901 se stal děkanem v Náchodě.¹²⁴

Zemřel dne 8.6.1911 v Náchodě. Pohřeb se konal 12.6.1911. S Františkem Antonínem Peckou se přišlo rozloučit mnoho lidí z Náchoda i z jeho okolí. Mši vedl studnický farář P. Josef Stejskal. Po mši se smuteční průvod odebral na hřbitov na Starém Městě v Náchodě, kde byl děkan Pecka pochován.¹²⁵ Ve spolkovém depozitáři se dochovala jeho fotografie (viz. Příloha 4).

Jan Rolčík

Jan Rolčík se narodil 18.9.1847 v obci Křížlice v okrese Jilemnice. Po absolvování měšťanské školy v Jičíně v roce 1863 navštěvoval také přípravnou učitelskou školu v Schreberhau – Buchvaldu v letech 1862 – 1864. Poté následovala nižší reálná škola v Jičíně v letech 1864 – 1865. Zúčastnil se učitelského semináře v roce 1866 v Oberschützen v Uhrách. Zde také získal 19.12.1866 způsobilost učit na obecných školách. Dále studoval na Učitelském ústavu v Hradci Králové. Tato studia ukončil v roce 1883. Dne 31.10.1883 získal „*způsobilost vyučovat náboženství*“.¹²⁶

Dne 2.2.1869 se oženil s Annou Hančovou, se kterou měli čtyři děti. První narozený byl Cyril v roce 1875. Druhá byla Božena v roce 1878. Třetí Jana, narozená v roce 1881, a čtvrtý se narodil Jan v roce 1884.¹²⁷

Začínal jako definitivní učitel na škole evangelické v Křížlicích v okrese Jilemnice, kde působil od 1.1.1867 do 31.8.1873. Dále vyučoval v evangelické škole

¹²⁴ *Gedenkbuch oder Chronik der Pharai Böhmisch Skalitz*, Antonín Charvát, 1836 – současnost, 419 listů, Římskokatolická farnost Česká Skalice, list 123.

¹²⁵ SOA Zámorsk – SOKA Náchod. *Pamětní kniha města Náchoda založená roku 1904*. (1904–1918), 870 s., s. 302 –303, [online] 2015[cit. 2015-11-12]. Dostupné z: http://vychodoceskearchivy.cz/ebadatna/zobrazeni-publikace-nachod/?adresar=CZ_225103010_0959_p1014&strana=311&nadpis=Pam%C4%9Bt%C3%AD%20kniha%20m%C4%9Bsta%20N%C3%A1chod%20I%20%20%201904%20-%201918

¹²⁶ SOA Zámorsk – SOKA Náchod, f. Okresní školní výbor Náchod. Osobní spisy učitelů., inv. č. 120, kart. 36.

¹²⁷ SOA Zámorsk – SOKA Náchod, f. Okresní školní výbor Náchod. Osobní spisy učitelů., inv. č. 120, kart. 36.

v Bohuslavicích v okrese Náchod jako definitivní učitel od 1.9.1873 do 31.7.1879. Později byl přeložen do Trubějova v okrese Náchod, kde vykonával funkci definitivního učitele od 1.8.1879. Zde setrval až do konce školního roku, než byl přeložen do Ohnišova, kde působil jako definitivní učitel od 1.9.1880 do 31.7.1889. Nakonec byl přeložen do Velkého Třebešova v okrese Náchod. Zde byl jako definitivní řídící učitel od 1.8.1889 až do svého odchodu do penze do 1.1.1921.¹²⁸

V červenci 1921 mu zemřel syn Jan. Řídící učitel Jan Rolčík „*přijal za vlastního pro úmrtí otce*“¹²⁹ dne 7.7.1921 svého vnuka Jana Rolčíka.

Jan Rolčík během svého života získal také řadu vyznamenání. Jednalo se například o vyznamenání C. k. evangelické vrchní církevní rady ve Vídni udělené 14.2.1871 za úspěšné plnění povinností. Dále pak získal 24.10.1874 a 10.11.1893 vyznamenání „*Za výborné výsledky u vyučování mládeže dosažené*“¹³⁰ a „*Za horlivost a svědomitost v úřadě*“¹³¹. Další vyznamenání měl od Biskupské konzistoře v Hradci Králové dne 1.12.1895 za „*Mravně – nábož. výchovu a chrám. zpěv a hudbu*“¹³² a 3.12.1906 za „*Dlouholeté a v. dobré vyučování nábož. katol.*“¹³³. Od Okresního výboru v České Skalici obdržel dne 31.5.1893 vyznamenání za „*Pěstění ovocného stromoví*“¹³⁴. V oblasti včelařství získal dvě ocenění od Rady zemědělské a od Zemského ústředního spolku včelařského. Jednalo se o „*Bronzovou*

¹²⁸ SOA Zámorsk – SOKA Náchod, f. Okresní školní výbor Náchod. Osobní spisy učitelů., inv. č. 120, kart. 36.

¹²⁹ SOA Zámorsk – SOKA Náchod, f. Okresní školní výbor Náchod. Osobní spisy učitelů., inv. č. 120, kart. 36.

¹³⁰ SOA Zámorsk – SOKA Náchod, f. Okresní školní výbor Náchod. Osobní spisy učitelů., inv. č. 120, kart. 36.

¹³¹ SOA Zámorsk – SOKA Náchod, f. Okresní školní výbor Náchod. Osobní spisy učitelů., inv. č. 120, kart. 36.

¹³² SOA Zámorsk – SOKA Náchod, f. Okresní školní výbor Náchod. Osobní spisy učitelů., inv. č. 120, kart. 36.

¹³³ SOA Zámorsk – SOKA Náchod, f. Okresní školní výbor Náchod. Osobní spisy učitelů., inv. č. 120, kart. 36.

¹³⁴ SOA Zámorsk – SOKA Náchod, f. Okresní školní výbor Náchod. Osobní spisy učitelů., inv. č. 120, kart. 36.

medaili“¹³⁵ dne 21.8.1896. Další byla „*Státní stříbrná medaile*“¹³⁶, kterou obdržel dne 24.9.1897.¹³⁷

Řídící učitel Jan Rolčík byl také jedním ze zakládajících členů „Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici“. V rámci tohoto svého zájmu absolvoval v srpnu 1896 „*Včelařský kurs v Novém Městě nad Metují*“.^{138 139}

Po odchodu do penze v roce 1921 se Jan Rolčík přestěhoval do domu v České Skalici č.p. 577. Zde také zemřel 26.8.1938. Byl pohřben dne 28.8.1938 na českoskalickém hřbitově.¹⁴⁰ Ve spolkovém depozitáři se dochovala jeho fotografie (viz. Příloha č. 3).

František Vilém Bakeš

František Vilém Bakeš se narodil 3.10.1857 v Chrasti u Chrudimi. Byl absolventem gymnázia v Chrudimi. V Praze a v Hradci Králové se věnoval studiu bohosloví. Dne 15.6.1882 byl vysvěcen na kněze v Hradci Králové.¹⁴¹

Svou funkci kněze začal vykonávat nejprve jako kaplan na Hoříčkách. Zde byl až do svého přeložení dne 15.5.1886 do Úpice. Z Úpice byl přeložen dne 28.2.1894 do Náchoda, kde působil ve funkci zámeckého kaplana. Z Náchoda odešel 1.10.1896 na Boušín do funkce tamějšího administrátora. Později tuto funkci

¹³⁵ SOA Zámorsk – SOKA Náchod, f. Okresní školní výbor Náchod. Osobní spisy učitelů., inv. č. 120, kart. 36.

¹³⁶ SOA Zámorsk – SOKA Náchod, f. Okresní školní výbor Náchod. Osobní spisy učitelů., inv. č. 120, kart. 36.

¹³⁷ SOA Zámorsk – SOKA Náchod, f. Okresní školní výbor Náchod. Osobní spisy učitelů., inv. č. 120, kart. 36.

¹³⁸ SOA Zámorsk – SOKA Náchod, f. Okresní školní výbor Náchod. Osobní spisy učitelů., inv. č. 120, kart. 36.

¹³⁹ SOA Zámorsk – SOKA Náchod, f. Okresní školní výbor Náchod. Osobní spisy učitelů., inv. č. 120, kart. 36.

¹⁴⁰ SOA Zámorsk – SOKA Náchod, f. Sbirka duplikátů matrik Česká Skalice – Církev československá, kniha č. 6814, inv. č. 6814.

¹⁴¹ *Gedenkbuch oder Chronik der Pharai Bömisch Skality*, Antonín Charvát, 1836 – současnost, 419 listů, Římskokatolická farnost Česká Skalice, list 124.

vykonával i ve Chvalkovicích. Dne 27.10.1897 byl přeložen do Rtně v Podkrkonoší.¹⁴²

Do České Skalice byl přeložen 5.10.1901 na návrh prince Viléma ze Schaumburg – Lippe. Svého úřadu kněze se zde ujal až 11.11.1901. Ve funkci vystřídal Františka Antonína Pecku, který byl přeložen do Náchoda. Stal se tak devatenáctým farářem v České Skalici.¹⁴³

Během jeho působení v České Skalici proběhla generální oprava kostela. Byla vyměněna dlažba v kostele a překlenuty hrobky. Okna v kostele byla zasklena katedrálním sklem. Dále byl zakoupen obraz Sixtinská Madona.¹⁴⁴

Mimo farnost v České Skalici měl František Bakeš na starost i výuku v nově otevřené škole ve Zlíči nedaleko České Skalice. Tam působil od 15.11.1908 . Dne 16. 11.1908 za nově otevřenou školu sloužil mši.¹⁴⁵

Zúčastnil se i svěcení nové budovy školy ve Zlíči. Jednalo se o velikou slavnost, která se konala 4.9.1910. Vše začalo ve třináct hodin shromážděním místních dětí před novou školní budovou. Poté se průvod odebral směrem k místní kapli. Naproti světiteli jeli dva jezdcí v národních krojích následováni hudbou, hasičským sborem, školním radou a místními zastupiteli. Ve zlíčské kapli se konala slavnostní mše, kterou sloužil František Vilém Bakeš. Po mši se všichni odebrali nazpět ke školní budově, kde je uvítala žákyně Růžena Roubalová. Poté byla na programu slavnostní řeč, kterou přednesl farář František Bakeš. Následovalo samotné posvěcení budovy farářem. Dále zazněla báseň, kterou přednesla žákyně Faltová. Sklidila velký úspěch. Poté předseda místní školní rady pan Čeněk Šnajbr uvítal správce školy pana Vendelína Prouzu a předal mu klíče od této nové školní budovy.

¹⁴² *Gedenkbuch oder Chronik der Pharai Bömisch Skalitz*, Antonín Charvát, 1836 – současnost, 419 listů, Římskokatolická farnost Česká Skalice, list 124.

¹⁴³ *Gedenkbuch oder Chronik der Pharai Bömisch Skalitz*, Antonín Charvát, 1836 – současnost, 419 listů, Římskokatolická farnost Česká Skalice, list 124.

¹⁴⁴ Rozhovor s bývalým kronikářem města Česká Skalice s panem Jiřím Samkem dne 7.8.2015.

¹⁴⁵ *Pamětní kniha obce Zlíče 1923–1967*, 344 stran z toho popsaných 341, Antonín Hájek, Archiv MBN, Sbírka kronik, s. 16.

Slavnost byla zakončena projevem školního inspektora Františka Paula. Celou slavnost ukončila taneční zábava v místním hostinci.¹⁴⁶

V letech 1909–1914 byl František Vilém Bakeš předsedou Včelařského spolku v České Skalici. V této funkci musel, společně s místopředsedou spolku učitelem Františkem Červeným, čelit postupnému nezájmu z řad členů a úpadku tohoto spolku. Ten spočíval hlavně v poklesu významu spolku. Noví funkcionáři nedokázali udržet tuto prestiž, která byla za starých (zakládajících) členů. Bohužel se jim nepodařilo dočasněmu zániku spolku zabránit.¹⁴⁷ Spolek se nakonec rozpadl. Dále o něm nejsou žádné zápisy.

Teprve v roce 1914 se objevuje zápis, že byli zvoleni noví funkcionáři. Novým předsedou se stal Poláček, místopředsedou Kolařík a jednatelem Červený. Předpokládá se, že v letech 1909 – 1914 spolek neexistoval.¹⁴⁸

V České Skalici se stal také svědkem rekvírování kostelního zvonu pro válečné účely v roce 1916.¹⁴⁹

V úřadě českoskalického faráře zůstal až do své smrti dne 25.2.1923. Nahradil ho kněz Ferdinand Vogel.¹⁵⁰

Jaroslav Suchánek

Jaroslav Suchánek se narodil 13.3.1906 v Račicích. Pocházel ze včelařské rodiny. V roce 1926 absolvoval učitelský ústav v Hradci Králové. Poté několik let učil na národních školách. Od roku 1934 učil ve Rtyni v Podkrkonoší. Tam si vybudoval včelín a stal se členem včelařského spolku v Úpici. Získal odborné znalosti a

¹⁴⁶ *Pamětní kniha obce Zlíče 1923–1967*, 344 stran z toho popsaných 341, Antonín Hájek, Archiv MBN, Sběrka kronik, s. 17–18.

¹⁴⁷ Josef MERVART, *Z kroniky včelařů*. Českoskalický zpravodaj č. 6/1995, nepag..

¹⁴⁸ *Kronika včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954*, nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

¹⁴⁹ Rozhovor s bývalým kronikářem města Česká Skalice panem Jiřím Samkem dne 7.8.2015.

¹⁵⁰ *Gedenkbuch oder Chronik der Pharai Bömisch Skalitz*, Antonín Charvát, 1836 – současnost, 419 listů, Římskokatolická farnost Česká Skalice, list 124.

organizační zkušenosti, které později využil ve funkci osvětového referenta a předsedy úpického včelařského spolku.¹⁵¹

Od roku 1945 působil jako ředitel školy ve Chvalkovicích u Jaroměře. Také tam si postavil včelín, ve kterém se nacházelo až 25 včelstev. O svém hospodaření si vedl záznamy. Byl dobrým chovatelem včelích matek. Své včelařské zkušenosti předával dalším generacím, neboť byl řadu let učitelem včelařství. Na Hradecku uspořádal několik desítek odborných včelařských přednášek. Ve Chvalkovicích vedl při místní základní škole včelařský kroužek.¹⁵² Ten však neměl dlouhého trvání, neboť se kvůli pozdějšímu značnému pracovnímu vytížení Jaroslava Suchánka rozpadl.¹⁵³

V letech 1960 – 1965 pracoval jako předseda Československého svazu včelařů Hradec Králové. Velkou pozornost věnoval hlavně přednáškové činnosti, výchově mladých včelařů, chovatelské práci a ozdravování včelstev, a to především v náhodském okrese.¹⁵⁴

Od roku 1965 do roku 1968 působil Jaroslav Suchánek jako předseda Československého svazu včelařů. Po vydání zákona o federativním uspořádání ČSSR zastával, do roku 1970, funkci předsedy Českého svazu včelařů.¹⁵⁵

Během svého působení v Československém svazu včelařů se také zúčastnil například slavnostního předání včelína dne 6.5.1966 včelařskému zájmovému kroužku, který vznikl při Základní škole „Na Ostrově“ v Jaroměři. Vedoucím tohoto kroužku byl Karel Novotný.¹⁵⁶

V roce 1963 se zúčastnil XIX. Světového kongresu APIMONDIA. Také se účastnil XXII. Světového kongresu APIMONDIA, který se konal 1. – 7. 8. 1969 v Mnichově.¹⁵⁷

¹⁵¹REDAKCE. *Šedesát let Jaroslava Suchánka*. Včelařství: odborný časopis pro včelařství. 1966, XX. ročník, s. 44.

¹⁵²REDAKCE. *Šedesát let Jaroslava Suchánka*. Včelařství: odborný časopis pro včelařství. 1966, XX. ročník, s. 44.

¹⁵³Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990. Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

¹⁵⁴REDAKCE. *Šedesát let Jaroslava Suchánka*. Včelařství: odborný časopis pro včelařství. 1966, XX. ročník, s. 44.

¹⁵⁵Jiří ŠULITKA. *Vývoj včelařství na Náchodsku*. Praha, 1981, s. 35.

¹⁵⁶Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaři 1868 – 2008. Jaroměř 2008, s. 21.

¹⁵⁷Apimondia. *Der XXII. Internationale Bienenzüchterkongress*. München 1969, s. 659.

Za svou činnost pro rozvoj českého včelařství byl oceněn odznakem I. stupně „Vzorný včelařský pracovník“.¹⁵⁸

Dne 28.4.1977 zemřel. Byl pohřben na hřbitově ve Chvalkovicích, ve kterých strávil větší část svého života.¹⁵⁹

4.5. Společenské akce organizované spolkem

V této kapitole bych se rád věnoval společenským akcím, které českoskalický včelařský spolek pořádal nebo se jich jen účastnil.

Českoskalický spolek byl již od svého založení velmi činný. V roce 1896 se v Novém Městě nad Metují konal „Kurs včelařský a velká výstava“ v budově měšťanské školy. Této výstavy se zúčastnili i českoskaličtí včelaři. Vystavovali zde řadu exponátů. Za některé dokonce obdrželi ceny. Jednalo se například o „*umělé mezistěny, mezistěny včelkami vytažené a plást medu*“¹⁶⁰. Za tyto exponáty obdržel spolek diplom. Dále se výstavy účastnili se svými exponáty i jednotlivci z českoskalického spolku. Byl to například František Antonín Pecka, který zde vystavoval „*sbírku semen medonosných*“¹⁶¹, za kterou získal stříbrnou medaili. Dále pak Jan Rolčík obdržel bronzovou medaili zemědělské rady za „*šroubovaný lis na dělání slaměných desk*“.¹⁶² Václav Šafář získal diplom od zemědělského ústředního spolku za zhotovení úlu míry normální.¹⁶³

Další významnou akcí byl již zmíněný XIV. sjezd včelařský, který se konal v roce 1897 v České Skalici. Tento sjezd pořádali místní včelaři za pomoci

¹⁵⁸ REDAKCE. *Šedesát let Jaroslava Suchánka*. Včelařství: odborný časopis pro včelařství. 1966, XX. ročník, s. 44.

¹⁵⁹ *Rozhovor s jednatelem Českého svazu včelařů, z. s., základní organizace Česká Skalice panem Bronislavem Prokopem, dne 6.3.2016.*

¹⁶⁰ *Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895*, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

¹⁶¹ *Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895*, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

¹⁶² *Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895*, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

¹⁶³ *Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895*, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

protektora této akce prince Viléma ze Schaumburg–Lippe. V roce 1898 se českoskaličtí včelaři zúčastnili XV. sjezdu včelařského s výstavou v Soběslavi. Zde byl také českoskalický spolek zastoupen vlastní včelařskou expozicí.¹⁶⁴

V roce 1899 se českoskalický včelařský spolek zúčastnil Krajiné výstavy v Červeném Kostelci. Za své vystavené exponáty obdržel diplom (viz. Příloha č. 6).¹⁶⁵

V České Skalici se konala ve dnech 10 – 24.7.1932 Živnostensko – průmyslová výstava kraje Boženy Němcové, které se zúčastnili i českoskaličtí včelaři. Jednalo se například o pana Dvořáčka, který zde vystavoval svůj med, za který obdržel diplom. Podle záznamů v kronice zde byla i včelařská expozice, kde bylo možné vidět například včelařské propagační plakáty nebo jiné včelařské exponáty (úl od firmy Rott Praha).¹⁶⁶

Podle zápisu z výborové schůze z roku 1938 českoskalický spolek daroval 1000 Kčs na obranu republiky.¹⁶⁷

Z dochovaných pozvánek a zápisů v Zápisníku Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895 je patrné, že včelařský spolek pořádal také včelařské večírky. Například „Večírek včelařského spolku pro okres Českoskalický“, který se konal 8.1.1899 v hostinci paní Bartoníčkové v České Skalici. Další se konal 7.1.1900 opět v hostinci u paní Bartoníčkové. O rok později se konal „Zábavní večírek včelařský“ 13.1.1901 v sále hostince U Konvalinků. O dalších společenských večerech neexistují záznamy. Znovu se objevují až v Kronice včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954. Zde je večírek datován k 19.3.1938. V roce 1941 se měl podle záznamů konat včelaři organizovaný ples. Jednalo se o „Ples včelařský“ v hotelu Exner v České Skalici. Více záznamů o společenských večerech a plesech spolku neexistuje.

¹⁶⁴ *Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895*, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích

¹⁶⁵ *Čestný diplom na Krajiné výstavě v Červeném Kostelci Včel. spol. pro okres Č. Skalický Česká Skalice*. 1899, uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

¹⁶⁶ *Kronika včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954*, nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

¹⁶⁷ *Kronika včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954*, nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

V roce 1963 byla navázána spolupráce českoskalické včelařské organizace s místním svazem zahrádkářů. Tím byla založena tradice pořádání společných výstav.¹⁶⁸ Tyto výstavy se konaly nejčastěji v Muzeu Boženy Němcové v České Skalici nebo také v budově sokolovny v České Skalici. Později byly pořádány v budově dnešní klubovny Českého zahrádkářského svazu. Úspěch těchto výstav dokládají nejen historické fotografie, kronika včelařského kroužku v České Skalici¹⁶⁹, ale také vzpomínky návštěvníků těchto výstav a bývalých nebo současných českoskalických včelařů.

Za zmínku také stojí tradice pořádání kurzů pečení medového pečiva. První takový kurz se konal v říjnu 1935 pod vedením paní Jirouchové ze Rtyně v Podkrkonoší. Zúčastnilo se ho 25 žen včelařů. Na závěr kurzu byla uspořádána výstava pečiva, která sklídila velký ohlas.¹⁷⁰ Další významnou osobností, která se věnovala pořádání kurzů pečení medového pečiva, byla v 2. polovině 20. století paní Eliška Reslová. O hojně účasti zájemců o pečení vypovídá řada fotografií z těchto kurzů. Při jednom takovém kurzu paní Reslová napekla medové pečivo z 200 kg mouky. Podle sešitu s názvem „Eliška Reslová“¹⁷¹ je zřejmé, že paní Reslová byla velkou sběratelkou receptů na pečení medového pečiva.¹⁷²

Během dlouholeté historie českoskalického spolku proběhla také řada přednášek. Při porovnání starých záznamů především ze Zápisníku včelařského spolku¹⁷³ s novějšími záznamy o spolku proběhlo více přednášek v začátcích spolku. Bylo to také zapříčiněno postupným nezájmem včelařů o přednášky především v 50. letech 20. století. Je ovšem také možné, že se záznamy o přednáškách později do kroniky nepsaly.

¹⁶⁸ *120 let včelařství na Českoskalicku*. [film] Rudolf ZÁBRAHA. [DVD] Česká Skalice, 23 minut, 2015.

¹⁶⁹ *Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990*. Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

¹⁷⁰ *Kronika včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954*, nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích

¹⁷¹ *Eliška Reslová* (sešit). 1961, uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

¹⁷² Josef MERVART: *Z kroniky včelařů*. Českoskalický zpravodaj č. 9/1995, nepag..

¹⁷³ *Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895*, F.A.Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

V neposlední řadě stojí také za zmínku pořádání „včelařských zájezdů“. Jedním z nich byl v červenci 1938 uspořádaný výlet místních včelařů do výzkumné včelařské stanice v Dole u Prahy. V tomto roce proběhl také zájezd na výstavu do Náchoda. Českoskaličtí včelaři také pořádali přátelská setkání v České Skalici se včelaři z jiných organizací. Poslední takové včelařské setkání, které bylo uspořádáno před rokem 1989, se uskutečnilo v červnu 1989 se včelaři ze Stříbrné Skalice. V následujícím roce jeli českoskaličtí včelaři za svými přáteli do Stříbrné Skalice.¹⁷⁴

¹⁷⁴ Josef: MERVART: *Z kroniky včelařů*. Českoskalický zpravodaj č. 9/1995, nepag..

5. Srovnání českoskalického spolku se včelařskými spolky na

Náchodsku

Včelařský spolek v Jaroměři

Historie včelařského spolku v Jaroměři má dlouholetou tradici, která se začala psát před více než 140 lety. Na jejím začátku stál učitel ze Starého Plesu Jan Pour, který cítil potřebu vytvořit včelařský spolek. Dne 10.8.1868 uveřejnil v časopise „Včelař“ výzvu pro všechny dosud neorganizované včelaře, zda by se nechtěli přidat k jeho nově začínajícímu spolku.¹⁷⁵ Text zněl takto: *„Ve zdejších okolí jest značný počet jak milovníků, tak i majitelů včel. Nedal by se zde zřídit spolek včelařský, aneb oživit spolek hospodářský, v němž by včelařství odborně zastoupeno bylo? Žádají se zdejší a okolní milovníci včel, jakož i hospodáři, aby se po řádném přemýšlení o této záležitosti dne 17. srpna t. r. v zdejší besední místnosti „U labutě“ o půl desáté hodině předpolední v této důležité věci shromáždili a se o této věci vyjádřili, aby se napotom potřebných kroků učiniti mohlo.“*¹⁷⁶ O dva měsíce později se v časopisu „Včelař“ objevila tato zpráva: *„Porada včelařská za příčinou zaražení včelařské jednoty pro okolí jaroměřské se odbývala dne 6. září o 3. hodině odpolední v místnostech Měšťanské besedy v Jaroměři.“*¹⁷⁷

Rok založení včelařského spolku v Jaroměři je zaznamenán i v chrudimském Thumově sborníku včelařském na rok 1872 až 1873, v Kebrleho Památníku včelařů československých z roku 1896 a v Dějinách českého včelařství od J. Kebrleho z roku 1922. V Thumově sborníku včelařském se dozvídáme, že v roce 1868 byl předsedou tohoto spolku farář František Vlček ze Zaloňova, místopředsedou poštovník Jan Baudyš z Jaroměře a tajemníkem se stal učitel Jan Krulich z Jaroměře. Členy výboru byli: rolník Jan Dušek z Vlkova, lesník Karel Horský z Prorub, rolník Jan Hubka ze Rtně, učitel Jan Jeřábek z Heřmanic, rolník Matěj Ježek ze Zvole, učitel Josef Náhlovský z Jaroměře, farář Karel Nagy ze Semonice, učitel Jan Pour ze Starého

¹⁷⁵ Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaří 1868 – 2008. Jaroměř 2008, s. 16.

¹⁷⁶ Kronika Českého svazu včelařů v Jaroměři. Josef Malíř, 1868 – 1991, 137 stran dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u kronikáře Českého svazu včelařů, z. s., základní organizace Jaroměř pana Ing. Vladimíra Chalupného v Jaroměři, s. 3.

¹⁷⁷ Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaří 1868 – 2008. Jaroměř 2008, s. 16 – 17.

Plesu, učitel Josef Reilich z Lochenic, rolník Josef Rejchrt z Rychnovka, rolník Jan Vacek z Jezbin a truhlář Josef Žoček z Rasošek.¹⁷⁸

První valná hromada se konala 14.3.1869. Zápis z valné hromady byl uveřejněn v časopise Včelař. Dle záznamů měla schůze i přes špatné povětrnostní podmínky v uvedeném dni přes sto účastníků. Včelařský spolek v Jaroměři prosperoval až do konce 80. let 19. století, kdy došlo k postupnému útlumu jeho bohaté spolkové činnosti. V roce 1873 zemřel František Vlček, kterého vystřídal Jan Baudyš. V časopise Včelař z roku 1887 se nachází zmínka o pořádání výstavy jaroměřskými včelaři. Poslední zakládající člen včelařského spolku, Josef Žoček, zemřel v roce 1913.¹⁷⁹

Činnost spolku pokračovala dále. Od roku 1928 byly objednávány včelí matky ze šlechtitelské stanice Zbraslav. Mezi místní významné propagátory a chovatele matek patřil Viktor Drábek. Včelařské spolky měly obdobné problémy jako mají včelařské organizace i dnes. V zápisech ze schůzí nalezneme stížnosti na malou účast členů, neplacení členských poplatků atd.. Největší problémy včelařům ovšem činil značný objem dovezeného medu z Kalifornie, Chile, Guatemaly, Sovětského svazu a Maďarska. Tento med však nebyl ve srovnání s tuzemským medem tak kvalitní.¹⁸⁰

Za německé okupace byl spolek nadále aktivní jako před ní. Tehdy ovšem nebylo možné pořádat členské schůze volně. Spolek musel o každé setkání 14 dní předem písemně požádat. Byly stanoveny povinné odvody medu a vosku pro státní účely. Za nesplnění hrozila pokuta. Po vypuknutí pražského povstání uspořádal jaroměřský spolek dobrovolnou sbírku medu pro trpící pražské obyvatele. Nakonec bylo odesláno 149 kg medu¹⁸¹ „snad do některé pražské nemocnice“¹⁸².

¹⁷⁸ Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaři 1868 – 2008. Jaroměř 2008, s. 17.

¹⁷⁹ Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaři 1868 – 2008. Jaroměř 2008, s. 18 – 19.

¹⁸⁰ Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaři 1868 – 2008. Jaroměř 2008, s. 19.

¹⁸¹ Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaři 1868 – 2008. Jaroměř 2008, s. 19.

¹⁸² Kronika Českého svazu včelařů v Jaroměři. Josef Malíř, 1868 – 1991, 137 stran dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u kronikáře Českého svazu včelařů, z. s., základní organizace Jaroměř pana Ing. Vladimíra Chalupného v Jaroměři, s. 8.

Po druhé světové válce nastaly pro spolek komplikace, se kterými se musel vyrovnat. Šlo především o přestěhování se některých členů do pohraničí, odkud bylo vystěhováno německé obyvatelstvo. I ve včelařství se odrazil nedostatek potravin. Koupě cukru na krmení včel byla vázána na odevzdání stejného množství medu. Včelaři požadovali zvýšení výkupních cen medu na úroveň ceny másla. Členové spolku se s chutí pustili do oživení spolkové činnosti.¹⁸³

V 50. letech 20. století nastává období postupné kolektivizace a mnohdy i nuceného zakládání Jednotných zemědělských družstev. Někteří členové včelařských organizací pomáhají v rámci JZD vytvářet družstevní včelíny tím, že zdarma dávají pro tento účel roje nebo celá včelstva spolu s cennými radami. Tento způsob včelaření byl velmi zvýhodňován oproti soukromým včelařům. Jednalo se například o nižší povinné dodávky medu pro stát a vyšší příděly cukru než měli soukromníci.¹⁸⁴

Na Jaroměřsku se nacházelo také několik družstevních včelínů. Jednalo se například o včelín v Rychnovku, o který se starala paní Malířová. V Rožnově to byl pan Hlava, v Habřině pan Hodek, v Krábčicích pan Rudiš, v Dolanech pan Kudláč a na Novém Plese pan Zich. V této době započala stavba společného krajského včelařského střediska v Bakově, kde členové jaroměřského spolku odpracovali řadu brigádnických hodin.¹⁸⁵

V roce 1954 zemřel významný chovatel včelích matek Viktor Drábek, který se velmi zasloužil o činnost spolku. Od 20. let byl členem výboru, členem revizní komise. Později se stal jednatelem včelařského spolku v Jaroměři a nakonec i jeho předsedou.¹⁸⁶

Od roku 1957 dochází ke změnám organizace českého včelařství. Včelaři jsou centrálně organizováni v Československém svazu včelařů.¹⁸⁷

¹⁸³ *Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaří 1868 – 2008.* Jaroměř 2008, s. 19.

¹⁸⁴ *Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaří 1868 – 2008.* Jaroměř 2008, s. 19 – 20.

¹⁸⁵ *Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaří 1868 – 2008.* Jaroměř 2008, s. 20.

¹⁸⁶ *Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaří 1868 – 2008.* Jaroměř 2008, s. 20.

¹⁸⁷ *Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaří 1868 – 2008.* Jaroměř 2008, s. 20 – 21.

V roce 1956 byl v základní škole „Na ostrově“ založen včelařský kroužek. Ten navázal na tradici včelařského spolku, který již od 20. let 20. století udržoval styk s veřejností a dostával se tak do jejího povědomí. Za přispění dotace byly pořízeny pro vyučovací účely 3 starší úly. Zájem o včelařský kroužek byl mezi žáky značný, neboť se přihlásilo 18 chlapců a 2 dívky. Zakoupené úly byly po čase vyměněny za nové. Počet úlů ovšem brzy vrostl až na 10 kusů. Pro účely kroužku byl získán starý železniční vagón, který byl přemontován na silniční podvozek a dopraven na školní zahradu. Od založení kroužku se počítalo se zděnou variantou včelína. K jeho realizaci došlo v letech 1963 – 1966. Včelín byl vybaven potřebným nábytkem, náradím a byla do něho zavedena i elektřina. Členové spolku na jeho stavbě odpracovali přes 1 000 brigádnických hodin. Slavnostní předání včelínu proběhlo 6.5.1966. Akce se zúčastnil předseda ÚV ČSSV J. Suchánek, předseda MNV Zelinger, ředitelka školy „Na ostrově“ J. Hertlová a členové výboru základní organizace. Karel Novotný byl vedoucím včelařského kroužku od jeho začátku. Zároveň byl i předsedou včelařské organizace. Jeho pokračovatelem se stal J. Šmíd.¹⁸⁸

V roce 1968 včelařský spolek oslavil sto let od svého založení. Na přípravě oslav se podílel pětičlenný výbor, do kterého byli vybráni J. Malíř, J. Škopek, L. Kvičera, A. Pacák a J. Zezulka. Slavnost se konala v prostorách školní jídelny.¹⁸⁹

Samotná oslava výročí započala 13.7.1968 uspořádáním přátelského večera v hotelu Černý kůň. Konala se slavnostní členská schůze, které se zúčastnilo 140 členů a 60 hostů. Mezi těmito hosty byl i předseda ČSSV J. Suchánek, předseda revizní komise ČSSV V. Šmíd, předseda OV ČSSV v Náchodě A. Kábrt, člen OV NF P. Kaiser, člen ONV F. Matečka, členové MNV p. Dvořák a p. Haž, ředitelka školy J. Hertlová. Této slavnosti se zúčastnili také včelaři z okolních organizací. Jednalo se o organizace ze Dvora Králové nad Labem, České Skalice, Hronova, Hořic, Hradce Králové a Lomnice nad Popelkou. V tomto jubilejním roce byl předsedou jaroměřského spolku Karel Novotný.¹⁹⁰

¹⁸⁸ Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaří 1868 – 2008. Jaroměř 2008, s. 21.

¹⁸⁹ Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaří 1868 – 2008. Jaroměř 2008, s. 21.

¹⁹⁰ Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaří 1868 – 2008. Jaroměř 2008, s. 22 – 23.

Po oslavě výročí došlo v roce 1969 k poklesu návštěvnosti schůzí a besed ze strany členů spolku. V okrese se vyskytla nákaza moru včelího plodu. Konkrétně byl lokalizován v Machově. V sousední včelařské organizaci Dvůr Králové nad Labem se nákaza vyskytla v Bílé Třemešné. Následovalo zpřísnění veterinárních předpisů v souvislosti s kočováním včelstev.¹⁹¹

V tomto roce byl také založen kroužek chovatelů „kraňské včely“, která se pro své vlastnosti hodí jak pro začínající, tak i zkušené včelaře.¹⁹²

Během let docházelo také k nehlášeným přesunům včelstev do obvodu jaroměřské organizace. Tyto problémy byly řešeny ve spolupráci s veterinární správou. Stále častěji docházelo k poškození a následnému úhynu včel chemickými prostředky, které se používaly v zemědělství k ničení plevelů nebo škůdců.¹⁹³

Od počátku 70. let 20. století se začínal stále více projevovat trend včelaření ve včelařských vozech a možnost s nimi kočovat po okolí za včelí pastvou. Trend kočování se projevil i v jaroměřské organizaci. Mezi první včelaře vlastníci kočovný vůz v jaroměřské organizaci patřil v roce 1973 Oldřich Kofroň, který takto upravil nákladní vůz Tatra. Následovali pan Malíř a pan Mervart. Práce na vozech v tomto roce dokončovali J. Víšek, V. Chalupný, M. Čermák a J. Vít.¹⁹⁴

V roce 1973 byl uspořádán kurz pečení medového pečiva, který vedla paní Eliška Reslová z České Skalice. Kurzu se zúčastnilo 22 žen. Na jeho konci byla uspořádána v přísálí jaroměřského divadla výstava výrobků z medového těsta.¹⁹⁵

Se stále větším používáním chemických látek docházelo k častým otravám včel. Jeden takový případ se stal také v roce 1974 v Jasenné. Stalo se tak po leteckém postřiku. Tento případ se řešil soudně.¹⁹⁶

V roce 1976 se konala v Jasenné zahrádkářská výstava. Jaroměřský spolek se na ní veřejnosti představil včelařskou expozicí. V tomto roce měli včelaři

¹⁹¹ Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaří 1868 – 2008. Jaroměř 2008, s. 23.

¹⁹² Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaří 1868 – 2008. Jaroměř 2008, s. 23.

¹⁹³ Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaří 1868 – 2008. Jaroměř 2008, s. 23.

¹⁹⁴ Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaří 1868 – 2008. Jaroměř 2008, s. 24.

¹⁹⁵ Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaří 1868 – 2008. Jaroměř 2008, s. 24.

¹⁹⁶ Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaří 1868 – 2008. Jaroměř 2008, s. 24 – 25.

v jaroměřském spolku již 20 % včelstev umístěných v kočovných vozech. Výše odměn za přísun včel k polnohospodářským kulturám se lišil podle druhu plodiny.¹⁹⁷

Jaroměřský spolek se umístil v roce 1977 na prvním místě v okrese v celkovém hodnocení činnosti. Účast na výborových schůzích byla téměř stoprocentní. Členských schůzí se účastnila méně než polovina členů. Dalším úspěchem bylo umístění v krajské soutěži na 2. místě v kočování. V tomto roce bylo v jaroměřské organizaci evidováno 10 kočovných vozů se 300 včelstvy. Dalších 5 kočovných vozů bylo ve výstavbě.¹⁹⁸

V roce 1978 se jaroměřský spolek stal největší organizací v náchodském okrese. Patřilo do ní 31 okolních obcí. V oblasti kočování se včelstvy se jaroměřský spolek umístil v roce 1979 na prvním místě v okrese Náchod. V jaroměřské organizaci bylo 400 mobilních včelstev, které chovalo 30 kočujících včelařů. V celostátní soutěži v kočování se včelstvy se jaroměřský spolek umístil na 36. místě z 220 zúčastněných organizací.¹⁹⁹

Rok 1981 přinesl změny ve vedení jaroměřského spolku. Josef Malíř rezignoval na funkci předsedy. Novým předsedou se stal J. Vít.²⁰⁰

Josef Malíř byl odměněn v roce 1983 za svou dlouholetou činnost a obdržel od ČSV čestný odznak „Vzorný včelařský pracovník“.²⁰¹

Z důvodu šíření roztoče *varroa jacobsoni* zasáhlo v roce 1986 ochranné pásmo do obvodu jaroměřského spolku. Jednalo se o obce Hustířany, Velichovky, Neznášov, Semonice a Vlkov. V témže roce se dva žáci včelařského kroužku dostali až do celostátního kola soutěže „O zlatou včelu“. Kroužek se dostal do sporu se zahrádkáři, jejichž pozemky se nacházely v blízkosti školního včelína. Zahrádkáři žádali jeho zrušení.²⁰²

¹⁹⁷ Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaři 1868 – 2008. Jaroměř 2008, s. 25.

¹⁹⁸ Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaři 1868 – 2008. Jaroměř 2008, s. 25–26.

¹⁹⁹ Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaři 1868 – 2008. Jaroměř 2008, s. 26–27.

²⁰⁰ Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaři 1868 – 2008. Jaroměř 2008, s. 27–28.

²⁰¹ Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaři 1868 – 2008. Jaroměř 2008, s. 28.

²⁰² Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaři 1868 – 2008. Jaroměř 2008, s. 29–32.

V roce 1987 se roztoč *varroa jacobsoni* rozšířil až do Jaroměře. Objevil se ve školním včelíně. V téže roce se jaroměřský včelařský spolek zúčastnil výstavy Českého zahrádkářského svazu v Jaroměři. Velký obdiv návštěvníků na ní vzbudilo včelstvo umístěné v proskleném úle.²⁰³

Veterinární ústav dovolil v roce 1989 kočovat se včelstvy, i přes rozšiřující se roztočovou nákazu. Tyto přesuny včelstev se však netěšily oblibě místních včelařů, neboť je považovali za šířitele nákazy pro svá včelstva. Dalším důvodem jejich nespokojenosti bylo mínění, že přemístěné včely ubírají jejich včelám potravu.²⁰⁴

V roce 1989 pozemek, na kterém stál školní včelín, změnil majitele. Byl přidělen zahrádkářskému svazu. Jaroměřská organizace v roce 1991 čítala 146 členů. Počet včelstev bohužel není v knize *Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaři 1868 – 2008. uveden.*²⁰⁵ Pro srovnání s českoskalickou organizací také chybí údaje o počtu včelařů a včelstev evidovaných v jaroměřské organizaci v roce 1989.

²⁰³ *Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaři 1868 – 2008.* Jaroměř 2008, s. 32.

²⁰⁴ *Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaři 1868 – 2008.* Jaroměř 2008, s. 32.

²⁰⁵ Včely znesnadňovaly zahrádkářům jejich práci na pozemcích kolem včelína. Bylo proto navrženo zřídit ochrannou stěnu vysokou 4 m výsadbou rychle rostoucích dřevin. Včely by poté musely pro překonání této stěny nabrat výšku a tím by tyto zahrádky přelétly. Dalším opatřením bylo omezení počtu včelstev ve školním včelíně z jedenácti na pět.

Včelařský spolek v Novém Městě nad Metují

Včelařský spolek v Novém Městě nad Metují byl založen v roce 1893.²⁰⁶ První slavnostní schůze se konala 5.11.1893 v hostinci U Vondráčků v Novém Městě nad Metují. Tuto schůzi svolal řídící učitel z Mezilesí pan František Hájek. Sešlo se zde celkem 13 osob. Spolek si podal žádost na c. k. hejtmanství v Novém Městě nad Metují o schválení stanov. Ty byly nejprve odmítnuty a zaslány zpět. Po úpravách byly opět zaslány na hejtmanství. Schváleny byly den 12.1. 1894.²⁰⁷

Ustavující valná schůze se konala 11.2.1894 ve 14 hodin v budově nové měšťanské školy v Novém Městě nad Metují. Schůzi zahájil prozatimní předseda novoměstského včelařského spolku a ředitel místní měšťanské školy pan Hubert Císař. Do tohoto spolku se přihlásilo 32 lidí. Novým předsedou byl zvolen Josef Čihák ze Slavětína a jednatelem František Hájek z Mezilesí. Výbor spolku čítal dalších sedm členů. Spolek sdružoval včelaře nejen z okolních obcí ale také z Bačetína, Černilova, Osečnice u Dobrého, Českého Meziříčí, Městce, Opočna, Ledců u Bolehoště, Velké Jesenice, Puliček, Domašina, Pěkova u Police, Bílého Újezda, Týniště, Chábor, Mělčan, Mitrova u Třebechovic pod Orebem dokonce i z Příklep a Petrovic u Rakovníka nebo z Tržek u Litomyšle. Ve velmi krátké době měl novoměstský včelařský spolek 117 členů.²⁰⁸

Schůze spolku se konaly každý měsíc po okolních obcích vždy za hojné účasti členů. Zajímavostí těchto schůzí bylo, že zde probíhalo mimo jednání spolku a odborných přednášek i losování o drobné včelařské potřeby. Zpočátku toto losování bylo hrazeno ze spolkové pokladny. Později však za poplatek 4 krejcarů za los. Těchto schůzí se účastnili i členové včelařských spolků z okolí nebo zástupci jiných institucí. Jednalo se například o JUDr. Vostřebala za Zemědělskou radu pro Království České, pana Neuholda z c. k. okresního hejtmanství nebo redaktory

²⁰⁶ Jindřich MIMRA: 1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí, Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 5/1994, s. 15

²⁰⁷ Jindřich MIMRA: 1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí, Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 5/1994, s. 15.

²⁰⁸ Jindřich MIMRA: 1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí, Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 5/1994, s. 15.

Ratibora, Hlasu od Metuje i Českého Včelaře. Dále pak zástupce Hospodářského spolku Novoměstského.²⁰⁹

Každá schůze kromě organizačních věcí měla na programu zařazenou i odbornou přednášku. Nejvíce těchto přednášek uskutečnil pan František Hájek z Mezilesí. Kromě přednášek pro novoměstský spolek pořádal přednášky i pro jiné včelařské spolky v okolí. Dne 17.6.1894 byl těmito i novoměstským spolkem zvolen za delegáta Ústředního spolku včelařského v Praze. Zde pracoval řadu let.²¹⁰

Ve 2. polovině roku 1894 proběhla volba nového předsedy, protože se Josef Čihák své funkce vzdal. Novým předsedou byl zvolen řídící učitel z Vrchovin Josef Pižl.²¹¹

V krátké době od založení novoměstského včelařského spolku byl založen také spolkový včelín, který se nacházel v místech dnešního zámeckého francouzského parku. Nacházelo se zde deset včelstev, které měly sloužit k získávání praktických znalostí. Ovšem rojení včel způsobovalo v okolí nepříjemnosti, a tak musel být později včelín prodán člence včelařského spolku paní Bartoňové.²¹²

V roce 1896 byl ke druhému výročí založení novoměstského včelařského spolku uspořádán včelařský kurz a výstava v budově měšťanské školy. Tyto akce si vzala pod patronát městská rada. Kurz a výstava měly veliký ohlas, neboť se v Novém Městě nad Metují ubytovalo bezplatně 250 účastníků těchto akcí z Čech a Moravy. Zahájení kurzu proběhlo v sále Martínkova hostince (v současné době Domov mládeže u Králíčků). Včelařský kurz probíhal po tři dny a uskutečnilo se deset přednášek a čtyři praktická cvičení. Pro zpestření byla naplánována vycházka

²⁰⁹ Jindřich MIMRA: 1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí, Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 5/1994, s. 15.

²¹⁰ Jindřich MIMRA: 1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí, Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 5/1994, s. 15.

²¹¹ Jindřich MIMRA: 1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí, Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 5/1994, s. 15.

²¹² Jindřich MIMRA: 1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí, Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 6/1994, s. 10.

do Pekelského údolí. Samotná včelařská výstava probíhala devět dní. Jeden den výstavu podle dochovaných údajů navštívilo 13 941 lidí.²¹³

Novoměstský včelařský spolek byl spolek v Království českém, který jako první založil „družstvo na zužitkování medu, vosku a ovoce“. Stalo se tak v roce 1899 především za přičinění jednatele novoměstského spolku Františka Hájka. Kromě něho se na tomto projektu podíleli také Josef Pižl a Alois Škvára. V letech 1899 – 1902 se zpracovaly 3 t medu a uvařilo 80 hl medoviny. Toto družstvo sídlilo v dnes již zaniklém zámeckém pivovaru v Novém Městě nad Metují. Kromě této zpracovatelské dílny družstvo zřídilo také včelařskou prodejnu.²¹⁴

V roce 1906 byla připravována velká včelařská výstava ve výstavní místnosti novoměstského zámku. Ovšem pro malý výnos medu toho roku byla nakonec odložena a realizována až v roce 1907 v budově místní školy. Na výstavě nebylo vybíráno vstupné, ale byla zde připravena „věčná loterie“. Zároveň se v tomto roce konal sjezd včelařských jednot z okolí Nového Města nad Metují v hotelu „Na rychtě“. K hojně účasti výstavy přispěl právě i tento sjezd včelařů. Z výnosu „věčné loterie“ byly zakoupeny 3 vařáky na vosk a zřízena spolková knihovna.²¹⁵

Novoměstský včelařský spolek podal v roce 1909 za přispění jednatele pana Hájka Zemskému ústředí spolků včelařských návrh na zřízení družstevních včelínů pro zkrášlení polního hospodářství. Tento návrh však neměl šanci na kladné vyřízení a byl zamítnut. V tomto roce byla také spolkem navržena všem svým členům jednotná prodejní cena medu. Jednalo se o cenu 2 K při odběru medu do 10 kg a 1,80 K při odběru medu nad 10 kg.²¹⁶

Novoměstští včelaři se nesnažili ovlivnit pouze kulturní prostředí ve městě. Svou pozornost věnovali také přírodnímu okolí města, a proto v roce 1911 zde

²¹³ Jindřich MIMRA: 1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí, Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 6/1994, s. 10.

²¹⁴ Jindřich MIMRA: 1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí, Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 6/1994, s. 10.

²¹⁵ Jindřich MIMRA: 1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí, Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 7–8/1994, s. 8.

²¹⁶ Jindřich MIMRA: 1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí, Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 7–8/1994, s. 8

zorganizovali výsadbu keřů a stromů. Velmi brzy však tyto nově vysázené rostliny zahynuly také přičiněním některých necitlivých nebo chamtivých lidí.²¹⁷

Činnost spolku ochromila první světová válka. Nejen, že se mnoho včelařů nezúčastnilo plánovaného Všeslovanského sjezdu včelařského, který měl proběhnout v srpnu roku 1914 v Praze, ale také především zapříčinila velký úbytek členů spolku, kteří museli odejít na frontu. Po těchto včelařích odvedených na frontu zůstaly mnohdy opuštěné včelíny, o které se zbylí členové – nevojáci nedokázali postarat. Dalším důvodem klesajícího počtu včelstev byl nedostatečný nebo žádný příděl cukru včelařům na příkrmování včel.²¹⁸

Po první světové válce se situace pomalu začala zlepšovat. Dosavadní včelaři pořádali kurzy pro válečné invalidy a učili je včelařské postupy, aby měli alespoň nějakou obživu. Dalším poválečným problémem byla cena cukru pro včelaře, která byla mnohdy neúnosná.²¹⁹

V roce 1927 se konal v Praze Všeslovanský sjezd včelařský a výstava, kterých se zúčastnili i novoměstští včelaři nejen jako návštěvníci, ale dokonce i jako vystavovatelé. V tomto roce se také stává novým předsedou novoměstského včelařského spolku řídící učitel z Krčína pan Josef Králíček, který je rovněž i učitelem včelařství.²²⁰

Kulturní život včelařského spolku zpestřovaly různé přednášky. Například přednáška pořádaná v roce 1929 pana Jana Voborníka, ředitele měšťanské školy, na téma „Z dějin včelího státu“. Jan Voborník byl ale také autorem knížek pro děti. Jednalo se knihy „Černuška“ a „Příhody malého cvrčka“.²²¹

V rámci zkrášlení okolí města vysadil v roce 1930 novoměstský včelařský spolek tisíc akátů v Novém Městě nad Metují, Krčíně a Zákraví. Spolek také

²¹⁷ Jindřich MIMRA: 1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí, Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 7-8/1994, s. 8

²¹⁸ Jindřich MIMRA: 1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí, Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 7-8/1994, s. 8

²¹⁹ Jindřich MIMRA: 1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí, Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 7-8/1994, s. 8

²²⁰ Jindřich MIMRA: 1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí, Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 9/1994, s. 14-15.

²²¹ Jindřich MIMRA: 1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí, Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 9/1994, s. 14-15.

spolupracoval s Výzkumným ústavem včelařským v Dole u Libčic při výzkumu voští a vosku. Novoměští včelaři se také účastnili Hospodářské výstavy pořádané v Novém Městě nad Metují. Na výstavu dodali několik exponátů, za které obdrželi diplomy. Za neobvyklý exponát na výstavě lze považovat perníkový úl ve skutečné velikosti, který na výstavu dodal místní cukrář, pan Rydlo.²²²

V roce 1934 dochází ke změně ve vedení spolku. Tehdejší předseda spolku pan Švorc se stává starostou Nového Města nad Metují. V jeho funkci předsedy spolku ho vystřídal pan Měšťan. Následující rok byla zřízena včelařská pozorovací stanice v Pekle. V roce 1937 byl zakoupen spolkový mikroskop. Kvůli zlepšení prodeje medu byl v tomto roce také podán návrh ministerstvu obrany o zavedení spotřeby medu u armády. Odpověď nedorazila. „*Výnos včelařského stánku o Staročeské pouti na náměstí v obnosu 250 Kč byl věnován Československému červenému kříži.*“²²³ V tomto roce byl také předseda spolku pan Králíček „*vyznamenán Ústředím*“²²⁴ stříbrnou medailí. V roce 1938 novoměstský spolek provedl výsadbu keřů kolem hřbitovní zdi, které tam rostou dodnes. V tomto roce spolek také daroval 1000 Kč na obranu státu.²²⁵

V roce 1939 došlo ke změně ve vedení spolku. Předseda spolku pan Králíček zemřel na zápal plic. V jeho funkci ho vystřídal pan František Stárek. Během druhé světové války byla povinná dodávka medu, kterou novoměští včelaři plnili kolem dvaceti procent. Kvůli zákazu shromažďování aktivita spolku pomalu upadala. Ve včelínech se scházeli odbojáři. Zde našli azyl i uprchlí vězňové a jiní pronásledovaní lidé. Ke konci války se zvýšil počet nakažených včelstev varoázou. Jediným lékem byla tehdy síra. Její použití však zahubilo včelstvo. I přes zákaz okupačních úřadů se konala valná hromada na oslavu padesátého výročí založení

²²² Jindřich MIMRA: 1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí, Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 9/1994, s. 14 –15.

²²³ Jindřich MIMRA: 1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí, Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 9/1994, s. 14 –15.

²²⁴ Jindřich MIMRA: 1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí, Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 9/1994, s. 14 –15.

²²⁵ Jindřich MIMRA: 1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí, Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 9/1994, s. 14 –15.

novoměstského včelařského spolku. Hlavním řečníkem na této slavnostní schůzi byl městský kronikář a bývalý ředitel měšťanské školy pan Jan Voborník.²²⁶

První poválečná schůze se konala 14.10.1945. Hlavním úkolem bylo se postarat o opuštěné úly po německém obyvatelstvu. Po válce byl také problém s nedostatkem voskových mezikůstek. Tento problém vyřešila místní voskárna pana Václavíka. V roce 1948 se konala ovocnářská výstava v Novém Městě nad Metují, kde měl včelařský spolek také svou expozici. Kvůli špatné zásobovací situaci se včelařskými potřebami byl zřízen v roce 1950 vlastní prodejní sklad s tímto nářadím. Jeho vedoucím byl pan Stárek. Od roku 1951 začalo platit nařízení, že včelařské spolky musí obstarávat pro JZD a státní statky včelstva. V této době také novoměstská včelařská organizace věnovala 1000 Kčs na vybudování pomníku Bedřicha Smetany. K velkým změnám v obsazení výboru novoměstské včelařské organizace došlo v roce 1955. Jeho novými členy se stal pan Effenberk, pan Mimra a paní Hanušová. Tito noví funkcionáři zavedli v organizaci lepší evidenci počtu včelstev. Od roku 1957, kdy začala výstavba výzkumné stanice v Bakově, se členové novoměstského spolku účastnili řady brigád na této stavbě. V této době začala také každoroční tradice pořádání autobusových výletů.²²⁷

V roce 1960 rezignoval na svou funkci předseda organizace František Stárek. Novým předsedou se stal Jindřich Mimra. Od roku 1966 byl zahájen pokus o vytvoření včelařské „kolonie U lípy nad kasárny“²²⁸. Tento experiment se vydařil. Ovšem o několik let později byla tato kolonie z důvodu výstavby nových rodinných domů zrušena. Na začátku 70. let 20. století proběhla také přednáška pana Josefa Malíře z jaroměřské včelařské organizace na téma cesty včelařských učitelů po Polsku. Nejstarší členové byli v tomto období odměněni včelařským diplomem. Jednalo se o pana Bělobrádka a pana Křena. V roce 1971 se novoměstští včelaři zúčastnili „Včelařského dne v Litoměřicích“. V tomto roce také proběhla přednáška pana Kodoně, který byl tajemník ÚV ČSV. Byl to první zástupce ÚV ČSV

²²⁶ Jindřich MIMRA: 1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí. Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 10/1994, s. 13–14.

²²⁷ Jindřich MIMRA: 1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí. Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 10/1994, s. 13–14.

²²⁸ Jindřich MIMRA: 1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí. Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 11/1994, s. 15-16.

v novoměstské organizaci. V roce 1972 byli odměněni tito nejstarší včelaři z novoměstské organizace: Jaroslav Vintera, Marie Hnízdová a František Špringr, který byl členem včelařské organizace od roku 1918. Pamětní plaketu ke 100. výročí založení ústřední včelařské organizace v Čechách obdrželi tito členové novoměstské organizace: pan Bělobrádek, Měšťañ, Mimra, Pokorný a pan Effenberk.²²⁹

Na oslavu 80. výročí založení novoměstské včelařské organizace se konala 14.2.1974 slavnostní schůze. Bylo vzpomenuo na významné členy organizace, kteří se zasloužili o její rozvoj. V červnu 1974 se konala velká včelařská výstava v zámeckém špýcharu v Novém Městě nad Metují. Trvala 3 týdny a pro řadu návštěvníků byla poučná. Podle odhadů ji navštívilo „několik tisíc občanů i dětí na školních výletech“.²³⁰ Tyto děti neplatily vstupné. Úspěch výstavy pokazila „akce Spartaku s organizováním jarmarku na náměstí“.²³¹ Tato akce se konala ve stejný den výstavy, ale bohužel vstup na ni nebyl zdarma. Reakce novoměstských včelařů na tuto skutečnost bylo zřízení jiného vchodu do špýcharu.²³²

Při novoměstském včelařském spolku vznikly dva včelařské kroužky. Jejich vedoucím byl pan Kolda.²³³

Novoměstský včelařský spolek je i přes řadu zmíněných problémů dodnes činný. V roce 2014 oslavila Základní organizace Českého svazu včelařů Nové Město nad Metují z. s. 120 let od svého založení.

²²⁹ Jindřich MIMRA: 1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí. Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 12/1994, s. 15-16.

²³⁰ Jindřich MIMRA: 1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí. Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 12/1994, s. 15-16.

²³¹ Jindřich MIMRA: 1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí. Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 12/1994, s. 15-16.

²³² Jindřich MIMRA: 1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí. Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 12/1994, s. 15-16.

²³³ Jindřich MIMRA: 1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí. Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 11/1994, s. 15-16.

Včelařský spolek v Polici nad Metují

První zmínky o „Spolku včelařského pro Polici a okolí“ pochází z roku 1896. První ustavující valná hromada se konala 16.5.1896 v Hostinci pana Františka Pejškara v Polici. Prvním předsedou byl zvolen řídící učitel v Polici pan Josef Veselý.²³⁴

Dne 9.8.1896 měl polický spolek již 17 členů. Mnozí z nich byli jeho zakladateli a zasloužili se o jeho další rozvoj. V roce 1910 došlo k volbě nového jednatele spolku. Stal se jím učitel Jan Vaníček. Nejdéle působícím funkcionářem spolku byl pan Lambert Mrnka. Vedl hospodaření spolku od jeho založení (1896) až do roku 1936.²³⁵

V roce 1898 měl spolek již 32 členů. O rok později se počet členů zvýšil na 44. Poslední zápis před 1. světovou válkou pochází ze dne 22.3.1914. Během války nebyly vedeny o spolkové činnosti žádné záznamy. První poválečný zápis je ze dne 8.12.1919. V tomto roce byl předsedou spolku Celestýn Vacek, jednatelem Jan Vaníček a pokladníkem Lambert Mrnka. Meziválečná činnost spolku nebyla výrazná.²³⁶

Dne 7.11.1939 došlo k likvidaci spolku podle vládního nařízení. Současně však bylo požádáno dne 12.11.1939 o zřízení nového spolku podle starých stanov. Spolek působil kontinuálně i přes období 2. světové války.²³⁷

První poválečný záznam je z valné hromady, která se konala 10.2.1946. Proběhla také oslava padesátého výročí založení spolku. Uskutečnily se volby funkcionářů. Novým předsedou spolku se stal Robert Ťok. Jednatelem byl zvolen Miroslav Drejs a pokladníkem Eduard Holinka. V roce 1953 musel spolek dodat 14 rojů do JZD Bystré. Polický spolek oslavil v roce 1956 šedesátileté výročí svého působení. V tomto roce sdružoval 52 včelařů z deseti obcí se 244 včelstvy. Ve dnech

²³⁴ Jiří JOHN: *120 let organizovaného včelařství na Policku*. Polický měsíčník č. 6/2016, s. 33.

²³⁵ Jiří JOHN: *120 let organizovaného včelařství na Policku*. Polický měsíčník č. 6/2016, s. 33.

²³⁶ Jiří JOHN: *120 let organizovaného včelařství na Policku*. Polický měsíčník č. 6/2016, s. 33.

²³⁷ Podle článku Jiřího Johna: *120 let organizovaného včelařství na Policku*, není jasné, za jakých podmínek tato spolková činnost probíhala.

25.5. – 2.6. 1957 uspořádal polický spolek včelařskou výstavu v bývalé budově soudu.²³⁸

Dne 22.5.1966 se konala slavnostní členská schůze na oslavu sedmdesátiletého výročí od založení spolku. „*Za přítomnosti 36 členů, zástupců lidosprávy a včelařských funkcionářů z okolních organizací.*“²³⁹ V roce 1969 se v polické organizaci vyskytl mor včelího plodu. Osmdesáté výročí založení polického spolku bylo oslaveno 9.1.1977 v hotelu „Ostaš“. Této slavnostní schůze se zúčastnilo 19 členů spolku a 2 hosté z okolních organizací. V této době měl polický spolek 47 členů s 291 včelstvy. Z toho 15 včelstev vlastnilo JZD Žďár nad Metují.²⁴⁰

Od roku 1980 se začínají objevovat první zmínky o nákaze včel varoázou. V tomto roce také proběhlo první léčení včel proti této nemoci a byla zavedena opatření proti jejímu šíření. V roce 1983 došlo k záměrnému zničení dvanácti včelstev kvůli napadení varoázou. Na oslavu 90. výročí založení polického spolku se 8.6.1986 konala slavnostní členská schůze v hotelu „Ostaš“. V tomto roce byly zakoupeny postřikovače na léčení včel prostředkem „Taktik“ a učiněna nová opatření proti šíření varoázy. V roce 1988 byl zakoupen kompresor a benzínový vyvíječ aerosolu pro léčbu včelstev aerosolovými přípravky. O rok později byla polická organizace vyhodnocena Okresním výborem ČSV Náchod a umístila se na 3. místě v dodávce medu. Za toto umístění byla organizace odměněna.²⁴¹

I přes malou členskou základnu a řadu problémů, jako je například varoáza a mor včelího plodu, zůstal tento spolek dodnes činným a v roce 2016 oslavil 120 let od svého založení.

Společným problémem všech výše zmíněných spolků byl boj s varoázou a v určitých obdobích i nízká účast členů na schůzích. Musely se také potýkat s klesajícím počtem svých členů, ať to již bylo důsledkem odsunu německého obyvatelstva po druhé světové válce nebo z důvodu jejich nezájmu či dokonce špatnou organizací spolku. Další společný problém byl v období po první světové

²³⁸ Jiří JOHN: *120 let organizovaného včelařství na Policku*. Polický měsíčník č. 6/2016, s. 33.

²³⁹ Jiří JOHN: *120 let organizovaného včelařství na Policku*. Polický měsíčník č. 6/2016, s. 33.

²⁴⁰ Jiří JOHN: *120 let organizovaného včelařství na Policku*. Polický měsíčník č. 6/2016, s. 33.

²⁴¹ Jiří JOHN: *120 let organizovaného včelařství na Policku*. Polický měsíčník č. 6/2016, s. 33.

válce s dovozem levného, méně kvalitního medu ze zahraničí. Mezi odlišný problém od ostatních spolků bych asi zařadil pokus o zmaření výstavy včelařů v Novém Městě nad Metují organizací s názvem „Spartak“. Na tento problém jsem narazil pouze v historii novoměstského spolku. Za zmínku v souvislosti s novoměstskými včelaři stojí také založení „družstva na zpracování ovoce a medu“ v roce 1899, nebo například zřízení vlastního prodejního skladu se včelařským nářadím v roce 1950.

6. Včelařský kroužek při základní škole v České Skalici

Včelařský kroužek byl založen na podzim 1964 při Základní devítileté škole Česká Skalice. Jeho vedoucím se stal učitel místní základní školy pan Josef Tuček. Do kroužku se tehdy přihlásilo 14 žáků. První setkání účastníků tohoto zájmového kroužku proběhlo 3.11.1964 u včelína pana Tučka. Zúčastnilo se ho 10 žáků, kteří se zde seznámili s částmi úlu, včelařským nářadím a s přípravnými pracemi na zazimování včelstev. Schůzky se konaly každých čtrnáct dní. Tato setkání měla vždy poučný program, který zahrnoval včelařskou praxi a teorii.²⁴²

Teoretické poznatky získávali účastníci například při přednáškách o životě a stavbě těla včel, které vedl pan Tuček. Přednášky byly často zpestřovány promítáním diafilmů a filmů s přírodovědnou nebo včelařskou tematikou. Dále pak si žáci mohli vyzkoušet práci s mikroskopem a vidět tak zvětšené části těla včel. Také se naučit rozpoznávat onemocnění včel, které není pouhým okem viditelné. Tato setkání probíhala většinou ve třídě místní základní školy. Praktická část probíhala formou návštěv u místních včelařů a také na školním pozemku, na kterém se nacházel školní včelín. Zde mohli své dovednosti při péči o vlastní včelstvo uplatnit.²⁴³

První rok fungování včelařského kroužku byl především ve znamení výroby a shánění si včelařského vybavení. S nastávající zimou přišlo období zimního spánku pro včely. Tohoto období využili členové včelařského kroužku k získávání teoretických znalostí a obstarání si některého včelařského vybavení. Dále také například k výrobě včelích rámků.²⁴⁴

Včelařský kroužek se také ve dnech od 21. do 28. února 1965 zúčastnil III. výstavy zimního ovoce se včelařskou expozicí. Zde členové včelařského kroužku vystavovali vlastnoručně vyrobené včelařské potřeby²⁴⁵.

²⁴²*Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích..

²⁴³*Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

²⁴⁴*Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích..

²⁴⁵Jednalo se například o klícky na matky, rámečky a také úl, který jim daroval českoskalický včelařský spolek. Nechyběla ovšem ani kronika kroužku.

Vedoucí kroužku pan Tuček bral žáky na prohlídky včelstev k místním včelařům, aby od nich získali cenné rady týkající se včelařské praxe. Žáci se učili zatahovat mezistěny, prohlížet a zazimovávat včelstvo. O letních prázdninách se žáci dokonce zúčastnili „medné brigády“ na Doubravici, kam je pozval místní včelař pan Holzbecher a MUDr. Vít. Zde se naučili jak správně odvíčkovat plásty a vytáčet med pomocí medometu. Počáteční včelstvo kroužku daroval pan Holzbecher ze Zlíče. Jednalo se o „Kraňské“ včely. Tento druh vyhovoval pro účely výuky, neboť se jednalo o mírnou včelu. Toto včelstvo bylo umístěno v úle²⁴⁶, který byl financován českoskalickým včelařským spolkem. Úl byl umístěn u včelína za myslivnou v Dubně.²⁴⁷

Na jaře v roce 1965 byl úl z Dubna přestěhován na školní pozemek k vodárně v České Skalici. Spolu s novým školním rokem 1965 – 1966 začala opět činnost včelařského kroužku. Dne 20.10.1965 se členové kroužku spolu se svým vedoucím panem Tučkem zúčastnili výletu do Oblastní plemenářské stanice a výchovného střediska Bakov. Zde měli možnost prohlédnout si areál, po kterém je provedl pan Kábrt. Poté je seznámil s některými typy úlů. Děti se také účastnily 19.6.1966 kurzu chovatelů včelích matek, který vedl pan Holzbecher ze Zlíče. Tento kurz se konal v Dubně. Přítomní se zde dozvěděli postup šolkování matek a také jejich značkování.²⁴⁸

Dne 21.6.1966 proběhlo v ZDŠ Česká Skalice místní kolo včelařské soutěže „O zlatou včelu“, které se včelařský kroužek zúčastnil.²⁴⁹

Včelařský kroužek se také zúčastnil okresního kola soutěže včelařských kroužků, které proběhlo 22.1.1967 v Jaroměři. V mladší kategorii se českoskalický kroužek umístil na prvním místě²⁵⁰. Za vítězství v okresním kole kroužek obdržel dar 300 Kčs na zakoupení úlu. V tomto roce kroužek připravil také vlastní expozici na

²⁴⁶Rozhovor s bývalým učitelem a vedoucím Včelařského kroužku v České Skalici panem Josefem Tučkem 26.3.2016. : Jednalo se o úl Moravský univerzál.

²⁴⁷Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990. Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

²⁴⁸Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990. Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

²⁴⁹Do okresního kola postoupili Exner, Kopp, Měšťan a Šicha.

²⁵⁰Byli to tito žáci: Brát, Ducháč, Exner, Hladík, Kopp, Matěna, Kábrt, Šicha a Zítka, kteří tak postoupili do krajského kola v Pardubicích.

Ovocnářsko – včelařské výstavě v České Skalici. Zde vystavovali vývoj včely, vlastnoručně vyrobený nový úl a kroniku. K vidění byly i diapozitivy dokumentující činnost kroužku.²⁵¹

Českoskalický včelařský kroužek se také v roce 1967 zúčastnil krajské soutěže včelařských kroužků, která se konala ve dnech 14. až 16. dubna v Prachovských skalách. Soutěž byla doplněna zajímavým programem pro účastníky. Jednalo se například o výlet autokarem na hrad Kost a další hrady a zámky v okolí. Poslední den proběhlo slavnostní předání odměn jednotlivým kroužkům. Českoskalický kroužek se umístil na prvním místě^{252, 253}.

Rok 1967 byl pro kroužek zásadní také stavbou nového včelína, který si žáci vyrobili téměř svépomocí během letních prázdnin.²⁵⁴ S odbornými truhlářskými pracemi mladým včelařům pomohli truhláři z textilního závodu Tiba 03 Česká Skalice. Základy včelína tvořila betonová deska, na kterou byl umístěn dřevěný rám.²⁵⁵ Včelín se nacházel na školním pozemku vedle vodárny v České Skalici.²⁵⁶ Tuto stavbu financovala ZDŠ Česká Skalice, Tiba 03 Česká Skalice a českoskalický včelařský spolek.²⁵⁷

V dubnu roku 1969 založili mladí včelaři napajedlo pro včely na školním pozemku. Ve dnech 17. – 18. 5. 1969 se kroužek zúčastnil krajské včelařské soutěže konané na Bakově.²⁵⁸

Ve školním roce 1973 – 1974 se konala celostátní soutěž včelařských kroužků o „Zlatou včelu“, které se zúčastnili i žáci českoskalické ZDŠ. První kolo této soutěže probíhalo vždy na místní ZDŠ. Do druhého okresního kola v Náchodě

²⁵¹ *Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990*. Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

²⁵² Českoskalický kroužek reprezentovali žáci: Hladík, Kábrt a Zítko.

²⁵³ *Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990*. Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích..

²⁵⁴ *Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990*. Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

²⁵⁵ *Rozhovor s bývalým učitelem a vedoucím Včelařského kroužku v České Skalici panem Josefem Tučkem 26.3.2016*.

²⁵⁶ *Z kroniky včelařů. Informace o nás*. Český svaz včelařů z. s., základní organizace Česká Skalice [online]. 2008 [cit. 2016-02-12]. Dostupné z: <http://zocsv-ceskaskalice.webnode.cz/o-nas/>

²⁵⁷ *Rozhovor s bývalým učitelem a vedoucím Včelařského kroužku v České Skalici panem Josefem Tučkem 26.3.2016*.

²⁵⁸ Českoskalický kroužek v této soutěži reprezentovali žáci: Hladík, Linek a Seifert.

postoupili i žáci ze Základní devítileté školy v České Skalici.²⁵⁹ V tomto okresním kole se na prvním místě umístilo družstvo ze Základní devítileté školy v České Skalici²⁶⁰. Postoupilo tak do krajského kola, které se konalo 4. – 5. 5. 1974 v Hradci Králové. V tomto kole se českoskalický kroužek umístil na druhém místě ve Východočeském kraji.²⁶¹

Dále se zúčastnil okresního kola včelařské soutěže „Zlatá včela“, které se konalo 18.5.1977 v Náchodě.²⁶² Do krajského kola postoupili Miloš Petráček a Jiří Valtera. Krajské kolo se konalo 13.6.1977 v Nasavrkách. V tomto kole se Jiří Valtera umístil na 3. a Miloš Petráček na 4. místě ve Východočeském kraji.²⁶³

Jiří Valtera se zúčastnil celonárodního kola, které se konalo 30.7.1977 v Nasavrkách. V této soutěži se umístil na 1. místě. Jako odměnu získal hodinky s věnováním a účastnil se natáčení včelařského filmu.²⁶⁴

Dne 4.3.1978 se konala okresní soutěž „O zlatou včelu“ v Náchodě. Zúčastnili se ho také žáci českoskalického kroužku.²⁶⁵ Na prvním místě se v tomto kole umístil Jiří Valtera.²⁶⁶ Na druhém místě Miloš Petráček. Krajského kola této soutěže se zúčastnil Miloš Petráček, Jiří Valtera a Milan Záliš. Zde se na prvním

²⁵⁹ *Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích. : V mladší kategorii to byli tito žáci: Macháček, Nasavrdský a Linek. Za starší kategorii to byl Šmída, Špelda a Procházková.

²⁶⁰ *Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.: Družstvo bylo ve složení Šmída, Špelda a Procházková

²⁶¹ *Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

²⁶² *Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.: Za českoskalický kroužek se tohoto kola zúčastnili žáci: Petráček, Stehlík, Valtera a Záliš.

²⁶³ *Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

²⁶⁴ *Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

²⁶⁵ Jednalo se o tyto žáky: M. Petráček, P. Růžička, J. Skalický, Z. Tichý, J. Valtera, J. Viktorin a Z. Záliš.

²⁶⁶ *Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.: Na čtvrtém místě se umístil Zdeněk Tichý.

místě umístil Jiří Valtera a postoupil do celostátního kola. Miloš Petráček se umístil na šestém místě.²⁶⁷

Národní kolo včelařských kroužků „Zlatá včela“ se konalo 20.6.1978 v Brně. V tomto kole se na třetím místě umístil Jiří Valtera. Vypracoval domácí samostatnou práci na téma „Hlavní složky potravy včely“. Za toto umístění v soutěži obdržel jako odměnu věcný dar, pochvalu a uznání.²⁶⁸

Dne 3.3.1979 se konala v Náchodě okresní soutěž včelařských kroužků, kterého se zúčastnil také českoskalický kroužek.²⁶⁹ Na prvním místě se umístil Jiří Valtera, na druhém Miloš Petráček, čtvrté Zdeněk Tichý, šesté Jiří Viktorin a na sedmém místě se umístil Jaroslav Skalický.²⁷⁰

Českoskalický včelařský kroužek oslavil 9.2.1979 patnáct let svého působení. Během této doby si vybudoval svépomocí vlastní včelín a měl jedno včelstvo, které sloužilo k praktické výuce žáků. Kroužek měl vlastní včelařské náčiní potřebné k jejich chovu. Výtěžek ze včelstva nebyl evidován, protože se jednalo o „cvičné včelstvo“. Výdaje spojené s chovem tohoto včelstva tímto byly zcela kryté. Zprávy o působení tohoto kroužku se objevily také v tisku. Jednalo se například o rubriku „Okénko mladých včelařů“ v časopise Včelařství nebo v regionálním tisku.²⁷¹

Krajské kolo včelařské soutěže se konalo v Hradci Králové 19.5.1979. Zúčastnili se ho Miloš Petráček, Zdeněk Tichý a Jiří Valtera. Zde se na 2. a 3. místě umístil Jiří Valtera a postoupil tak do celonárodního kola.²⁷²

Celonárodní kolo včelařské soutěže „Zlatá včela“ se konalo ve dnech

²⁶⁷*Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

²⁶⁸*Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

²⁶⁹*Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.: Z českoskalického kroužku se tohoto kola zúčastnil Miloš Petráček, Jaroslav Skalický, Zdeněk Tichý, Jiří Valtera a Jiří Viktorin.

²⁷⁰*Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

²⁷¹*Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

²⁷²*Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

30.6.– 2.7.1979 v Horažďovicích. Vyhodnocení soutěže a předání odměn proběhlo 3.7.1979. Na prvním místě se umístil Jiří Valtera. Z maximálního počtu 170 bodů dosáhl 149,5 bodů. Jako odměnu obdržel náramkové hodinky. Další den byl uspořádán pro účastníky soutěže autobusový výlet do města Sušice s prohlídkou městského muzea. Navštívili rozhlednu v Javorníku, Kašperské Hory a sklárnu v Anníně.²⁷³

Dne 11.4.1981 se konala okresní soutěž mladých včelařů v Náchodě, kde nechyběl ani Českoskalický včelařský kroužek.²⁷⁴ Na prvním místě se umístila Simona Ducháčová.²⁷⁵

V roce 1982 se konalo okresní kolo soutěže včelařských kroužků v Náchodě, kterého se českoskalický kroužek také zúčastnil.²⁷⁶ Na prvním místě se umístil Zdeněk Tolda z České Skalice a Michal Beseda z Nového Města nad Metují.²⁷⁷

Dne 26.2.1983 se konalo okresní kolo soutěže „Zlatá včela“ v Náchodě. Nechyběl zde ani včelařský kroužek z České Skalice.²⁷⁸ První místo získal Josef Tolda.²⁷⁹

²⁷³ LE. *Zlatá včela 1979. VII. ročník soutěže mladých včelařů*. Včelařství: odborný časopis pro včelařství. Praha, 10/1979, XXXII. ročník, s. 227 – 228.

²⁷⁴ *Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990*. Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.: Českou Skalici reprezentovali tito žáci: František Dědek, Josef Dohnanský, Simona Ducháčová, Václav Kratěna, Jiří Kylar, Luděk Macháček, Libor Mojžíš, Jan Ouředník, Josef Tolda, Věra Teichmanová, Martin Tolárek, Jiří Vik a Zdeněk Vít.

²⁷⁵ *Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990*. Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.: Na druhém Jan Ouředník a na třetím Věra Teichmanová. Čtvrté místo obsadil Josef Tolda, páté Václav Kratěna a na šestém místě se umístil Josef Dohnanský. Vítězové prvních šesti míst obdrželi dar v hodnotě 60 Kčs

²⁷⁶ *Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990*. Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.: Jeho zástupci byli: František Dědek, L. Ducháčová, Václav Kratěna, Luděk Macháček, Libor Mojžíš, Jiří Kylar, Zdeněk Ouředník, Martin Tolárek, Zdeněk Tolda, Věra Teichmanová a Zdeněk Vít.

²⁷⁷ *Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990*. Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.: Druhé místo obsadil Zdeněk Ouředník z České Skalice a Miloš Mazurek z Machova. Na třetím místě se umístil Aleš Podávka z Machova a Věra Teichmanová z České Skalice.

²⁷⁸ *Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990*. Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.: Reprezentovali ho tito žáci: Simona Ducháčová, Jiří Kylar, Miloš Mazurek, Jan Ouředník, Věra Teichmanová Josef Tolárek a Josef Tolda.

²⁷⁹ *Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990*. Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.: Na druhém a na třetím místě

Krajské kolo soutěže „ Zlatá včela“ se konalo 14.5.1983 v Hradci Králové, kde soutěžilo také družstvo mladých včelařů z České Skalice.²⁸⁰ Na prvním místě se umístil Josef Tolda, který získal 141,5 bodů z maximálního počtu 170 bodů.²⁸¹ Josef Tolda postoupil do národního kola, které se konalo ve dnech 10. – 15.7.1983. Jako odměnu získal Čestné uznání a dar v ceně 150 Kč.²⁸²

Dne 8.6.1985 se konalo okresní kolo soutěže „O zlatou včelu“. V kategorii mladších se na prvním místě umístil Roman Palata z České Skalice.²⁸³ V kategorii starších se na prvním místě umístil Pavel Nývlt.²⁸⁴

Českoskalický kroužek se 14.4.1986 zúčastnil okresního kola soutěže

„ O zlatou včelu“ v Náchodě.²⁸⁵ První místo získal Bedřich Mertlík.²⁸⁶

V roce 1987 se českoskalický kroužek opět zúčastnil okresního kola soutěže „O zlatou včelu“ v Náchodě. Zde se na druhém místě umístila Štěpánka Paluchníková.²⁸⁷

to byli Jan Ouředník a Josef Tolárek. Čtvrté místo získal Miloš Mazurek. Páté Věra Teichmanová. Na šestém a sedmém místě se umístili Jiří Kylar a Simona Ducháčová.

²⁸⁰*Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.: Za Českou Skalici se této soutěže zúčastnil Jan Ouředník, Věra Teichmanová, Josef Tolda a Martin Tolárek.

²⁸¹*Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.: Další příčky obsadili Věra Teichmanová (110 bodů), Jan Ouředník (109 bodů) a Martin Tolárek (97 bodů).

²⁸²*Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.: Okresní soutěže se 13.3.1984 zúčastnil také českoskalický kroužek, který reprezentovali tyto žáci: Marek Ládr, Aleš Merkl, Zbyněk Merkl, Bedřich Mertlík, Pavel Nývlt, Milan Stašek a Petr Vajtd. Na druhém místě se umístil Pavel Nývlt. Třetí místo obsadil Petr Vajtd.

²⁸³*Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích: Druhé místo obsadil Michal Jiránek také z České Skalice.

²⁸⁴*Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích: Na druhém místě Bedřich Mertlík. Třetí a čtvrté místo obsadili Aleš Merkl a Petr Vojtas. Všichni jmenovaní jsou členy českoskalického včelařského kroužku.

²⁸⁵*Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.: Českou Skalici reprezentovali tyto žáci: Aleš Merkl, Zbyněk Merkl, Bedřich Mertlík a Pavel Nývlt.

²⁸⁶*Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích: Třetí a čtvrté místo Pavel Nývlt a Zbyněk Merkl. Šesté obsadil Aleš Merkl.

²⁸⁷*Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích: Třetí a čtvrté místo obsadily dívky Monika Hudečková a Martina Hradílková. Páté místo získal Michal Jiránek. Sedmé místo potom Roman Palaka. Na jedenáctém a dvanáctém místě se umístil Vlastimil Příbyl a Jana Horáková.

Okresní kolo soutěže se konalo v roce 1988 v Náchodě. Zúčastnili se ho také žáci českoskalického včelařského kroužku. V I. kategorii se na čtvrtém místě umístil Petr Tuček. V II. kategorii to byla na prvním místě Štěpánka Paluchníková.²⁸⁸

Dne 21.5.1988 se českoskalický kroužek zúčastnil krajského kola soutěže „Zlatá včela“ v Hradci Králové.²⁸⁹

Kromě českoskalického kroužku byly ještě v okolí další dva kroužky, které mezi sebou spolupracovaly. Jednalo se o včelařský kroužek v Brzicích a ve Chvalkovicích. Po odchodu pana Mrštíka z Brzic do Náchoda, včelařský kroužek v Brzicích zanikl. Ve Chvalkovicích vedl včelařský kroužek pan Jaroslav Suchánek, který byl členem českoskalické včelařské organizace a předsedou krajského svazu včelařů. I tento kroužek brzy zanikl. Bylo to z důvodu pracovního vytížení pana Suchánka.²⁹⁰

Nejdelší trvání měl včelařský kroužek v České Skalici pod vedením již zmíněného učitele pana Josefa Tučka. Tento kroužek byl podporován českoskalickým včelařským spolkem, neboť jím kroužek vychovával budoucí včelaře.²⁹¹ Dále byli českoskaličtí včelaři rádi, že je včelařská osvěta šířena i mezi „neodbornou veřejností“ jako jsou právě děti a vzbuzuje v nich zájem o tuto mnohdy náročnou, avšak pro zajištění dobré úrody nezbytnou, činnost. Spolupráce mezi českoskalickými včelaři a včelařským kroužkem nebyla jen materiální. Členové kroužku se účastnili řady přednášek, které vedli právě místní včelaři. Další formou pomoci včelařskému kroužku byla setkání u místních včelařů a jejich včelínů, spojené s praktickými ukázkami práce se včelstvem. Mladí včelaři tak měli možnost, ještě než získali vlastní včelstvo a včelín, ověřit si některé teoretické poznatky

²⁸⁸*Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích: Na druhém místě se umístila Martina Hudečková a na třetím místě Jana Horáková. Byly to žákyně 7. ročníku ZŠ Česká Skalice. Ve III. kategorii se na čtvrtém místě umístil Vlastimil Příbyl. Všichni byli z českoskalického včelařského kroužku.

²⁸⁹*Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.: Na pátém místě se zde umístila Štěpánka Paluchníková. Dvanácté místo obsadila Martina Hudečková.

²⁹⁰*Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

²⁹¹*Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

v praxi. Dále se mladí včelaři účastnili řady výstav, které pořádal místní včelařský spolek spolu se zahrádkáři. Zde bylo možné vidět řadu včelařských exponátů.

Výnos ze školního včelstva sloužil k nákupu cukru a mezistěn pro včely. O kvalitní přípravě a znalostech mladých včelařů svědčí, že se kroužek pravidelně účastnil soutěží o „Zlatou včelu“. Této soutěže se zúčastnil během své existence desetkrát, protože se soutěž mladých včelařů konala každé dva roky. Národního kola této soutěže se kroužek účastnil pětkrát. Z toho se dvakrát umístil na prvním místě Jiří Valtera. Bylo to v roce 1977 a v roce 1979.²⁹² Ten je v současné době předsedou Českého svazu včelařů z.s., základní organizace Česká Skalice.²⁹³ Tato soutěž děti motivovala a probouzela v nich zájem o včelařství.

Počet členů kroužku byl po celou dobu jeho činnosti 10 až 14 žáků. Během své činnosti se v něm vystřídaly desítky dětí. Řada z nich má milé vzpomínky na zájmovou činnost. Někteří z nich se rozhodli také včelařit.²⁹⁴ Činnost kroužku byla nepřerušena po dobu 25 let. V roce 1989 však vedoucí tohoto kroužku pan Josef Tuček odešel do důchodu. Tím došlo i k zániku českoskalického včelařského kroužku.²⁹⁵ Mimo kroniky včelařského kroužku dokládá jeho činnost také soukromá sbírka diapositivů práce žáků na školním úle. (viz. Příloha č. 7).

Pan Josef Tuček za svou činnost obdržel vyznamenání „Vzorný včelař“. Bohužel od roku 2011 již není aktivním včelařem a v současné době nemá žádné včelstvo.²⁹⁶

Na závěr této kapitoly bych se ještě rád zmínil o průběhu a jednotlivých kolech soutěže mladých včelařů a včelařských kroužků „O zlatou včelu“. Tato soutěž měla několik kol. První z nich probíhalo v rámci včelařského kroužku. Nejlepší žáci postupovali do okresního jednodenního kola. Po ukončení soutěže bylo pro účastníky

²⁹²Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990. Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

²⁹³Rozhovor s předsedou Českého svazu včelařů, z. s., základní organizace Česká Skalice panem Ing. Jiřím Valterem, dne 8.10.2015

²⁹⁴Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990. Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

²⁹⁵Rozhovor s bývalým učitelem a vedoucím Včelařského kroužku v České Skalici panem Josefem Tučkem, dne 6.11.2015.

²⁹⁶Rozhovor s bývalým učitelem a vedoucím Včelařského kroužku v České Skalici panem Josefem Tučkem, dne 26.3.2016.

připraveno promítání filmu se včelařskou tematikou nebo jiný takto tematicky zaměřený program. Dokonce při jednom ročníku okresního kola, kterého se účastnil i českoskalický kroužek, se stanovalo na pozemku Oblastní plemenářské stanice a výchovného střediska Bakov. To bylo pro účastníky velkým zážitkem, neboť zde měli možnost vidět chov včel ve velkém počtu. Krajská kola soutěže „O zlatou včelu“ probíhala po dobu tří dnů. Jeden den byl věnován vlastní soutěži a další dny pak výletům. Národní kolo soutěže probíhalo celý týden. Každý účastník musel nejprve vypracovat písemnou práci na dané téma. Poté následovala samotná soutěž. Zbývající dny byly uskutečněny výlety po okolí místa konání této soutěže.²⁹⁷

²⁹⁷*Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990.* Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

Závěr

V této práci jsem se snažil zmapovat historii včelařského spolku v České Skalici v letech 1895 – 1989. K tomuto tématu jsem použil několik kronik českoskalického spolku. Některé tyto kroniky ovšem nejsou původní. Kronika vedená od založení spolku se ztratila v 80. letech 20. století. Tyto dnes existující kroniky byly pravděpodobně sepsány podle stručných podkladů pana Ing. Josefa Mervarta nebo podle některých tehdejších pamětníků. Období od roku 1895 – 1901 je dobře zachyceno v pramenu nazvaném Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895, jehož autory jsou František Antonín Pecka a Jan Rolčík. Zde nalezneme podrobné zápisy ze schůzí českoskalického včelařského spolku. Bohužel v současných kronikách, které byly dopsány zpětně, chybí záznamy z let 1964 – 1994. K tomuto období se mi bohužel nepodařilo najít nějaké písemné prameny. K alespoň částečnému dokreslení tohoto nezaznamenaného období mi značně pomohl článek pana Ing. Josefa Mervarta nazvaný Z kroniky včelařů, který vyšel v Českoskalickém zpravodaji v září 1995. Zde jsem našel pouze zmínky do roku 1976 o počtech včelstev JZD, které byly členy českoskalického spolku. Dále také zprávu o konaném autobusovém zájezdu včelařů ze Stříbrné Skalice za svými českoskalickými kolegy. Některé chybějící informace mi pomohly doplnit rozhovory s bývalými i současnými členy českoskalického včelařského spolku nebo s bývalým kronikářem města Česká Skalice panem Jiřím Samkem.

Čekoskalický včelařský spolek také ovlivnil společenský život ve městě. To dokládá několik pozvánek na „včelařské plesy“ nebo různé exkurze a přednášky pro své členy i veřejnost. Dále pak tradice pořádání výstav společně s místním svazem zahrádkářů, která započala v 60. letech 20. století a zachovala se až dodnes. Tuto činnost spolku dokládá řada historických fotografií. Českoskalický spolek je dodnes činný. Řídí se podle původních stanov a snaží se naplňovat původní cíle a záměry spolku. Za dobu své existence měl řadu významných členů. O některých z nich jsem se zmínil ve zvláštní podkapitole bakalářské práce. Zaměřil jsem se především na zakládající členy spolku.

Za zmínku stojí také dlouholetá tradice českoskalického včelařského kroužku pod vedením pana Josefa Tučka. Ten fungoval nepřetržitě čtvrt století při místní

základní škole a byl podporován včelařským spolkem. Za dobu svého trvání vchoval řadu nových včelařů. Někteří jeho bývalí členové jsou v současné době členy českoskalického včelařského spolku.

Dále jsem se v práci zabýval historií včelařství a vývojem úlů v českých zemích.

K dalším cílům mé práce patří rovněž srovnání českoskalického spolku se včelařskými spolky v okolí města České Skalice. Jedná se o včelařský spolek v Novém Městě nad Metují, Jaroměři a v Polici nad Metují. Tyto spolky měly a dodnes mají řadu odlišností, ale i mnoho společných problémů. Ze společných problémů lze jmenovat boj s onemocněním včel varoázou a v minulosti s klesajícím počtem svých členů. Dalším problémem byl dovoz levného méně kvalitního medu ze zahraničí. Jeho výrobní cena v zahraničí je značně menší a čeští včelaři jí nedokázali konkurovat. Z odlišných problémů lze jmenovat například pokus o zmaření výstavy novoměstských včelařů od organizace „Spartak“.

Včelařské spolky byly a v současné době jsou důležitým prvkem vytvářejícím společenský život ve městech i svém okolí. Všechny tyto výše zmíněné spolky mají velmi bohatou historii, na kterou navazují jejich současní členové. Tyto spolky jsou i přes řadu problémů dodnes činné.

Prameny a literatura

Prameny

Archivní prameny

Bez názvu (obálka), 25 fotografií mapujících výstavu výrobků z kurzu pečení medového pečiva, 60. – 70. léta 20. Století, uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

Český svaz včelařů, základní organizace Česká Skalice – Kronika. 1895 –2014. nepag., Jiří Blatník, uloženo v soukromém depozitáři u pana Jiřího Blatníka v Křižanově u Hoříček.

Český svaz včelařů, základní organizace Česká Skalice – Kronika. 2014 –2016. nepag., Jiří Blatník, uloženo v soukromém depozitáři u pana Jiřího Blatníka v Křižanově u Hoříček.

Čestný diplom na Krajské výstavě v Červeném Kostelci Včel. spol. pro okres Č. Skalický Česká Skalice. 1899, uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

Dodatky ke kronice rok 1945, Archiv MBN v České Skalici, sbírka kronik.

Eliška Reslová (sešit). 1961, uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

Gedenkbuch oder Chronik der Pharai Bömisch Skality, Antonín Charvát, 1836 – současnost, 419 listů, Římskokatolická farnost Česká Skalice.

Pamětní kniha obce Malé Skalice do roku 1940, 479 stran z toho popsaných 143 stran, Archiv MBN v České Skalici, sbírka kronik.

Pamětní kniha obce Zlín 1923–1967, 344 stran z toho popsaných 341, Antonín Hájek, Archiv MBN v České Skalici, sbírka kronik.

Knih pamětní neb Memorandum „Skalice české nad Úpou, 1785–1917, 127 listů, Archiv MBN v České Skalici, sbírka kronik.

Kronika města Česká Skalice 1918–1945, Jan Herčík, Josef Štibinger, 138 stran z toho popsaných 62, Archiv MBN v České Skalici, sbírka kronik.

Kronika České Skalice 1951–1961, Josef Štibinger, 155 stran, Archiv MBN v České Skalici, sbírka kronik.

Kronika České Skalice 1964–1975, Škoda, Kaplan, Samek, 556 stran, Archiv MBN v České Skalici, sbírka kronik.

Kronika České Skalice 1977–1987, Jiří Samek, 500 stran, Archiv MBN v České Skalici, sbírka kronik.

Kronika České Skalice 1987–1996, Jiří Samek, 460 stran, Archiv MBN v České Skalici, sbírka kronik.

Kronika České Skalice 1997–2006, Jiří Samek, 684 stran, Archiv MBN v České Skalici, sbírka kronik.

Kronika České Skalice 2007, Olga Rejdáková, nepag. MěÚ Česká Skalice

Kronika České Skalice 2008–2011, Olga Rejdáková, 460 stran, MěÚ Česká Skalice

Kronika České Skalice 2012, Olga Rejdáková, 101 stran, MěÚ Česká Skalice

Kronika České Skalice 2013, Olga Rejdáková, 104 stran, MěÚ Česká Skalice

Kronika Českého svazu včelařů v Jaroměři. Josef Malíř, 1868 – 1991, 137 stran dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u kronikáře Českého svazu včelařů, z. s., základní organizace Jaroměř pana Ing. Vladimíra Chalupného v Jaroměři.

Kronika Českého svazu včelařů v Jaroměři. Vladimír Chalupný 1992 – 2013, nepag., uloženo v soukromém depozitáři u kronikáře Českého svazu včelařů, z. s., základní organizace Jaroměř pana Ing. Vladimíra Chalupného v Jaroměři.

Kronika včelařského kroužku ZŠ Česká Skalice 1964 – 1990. Josef Tuček, nepag. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

Kronika včelařského spolku v České Skalici 1895 – 1954, nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

Legitimační listek. Slavný Včelařský spolek v České Skalici. Vojtěch Novotný. 1895, uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

Legitimační listek. Slavný Včelařský spolek v České Skalici. Vojtěch Novotný. 1898, uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

Oznámení. Členská schůze včelařského spolku pro okres Českoskalický. 1899, uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

Oznámení. Valná hromada včelařského spolku pro okres Čes. - Skalický. 1900, uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

Sbírka diapozitivů z činnosti českoskalického včelařského kroužku. Autor: Josef Tuček, 70. léta 20. století, uloženo v soukromém depozitáři u pana Josefa Tučka v České Skalici.

Sešit předsedy spolku. 1959 – 1960, uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

Seznam členů ZO Čs. Svazu včelařů v České Skalici ke dni 31.12.1959. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

SOA Zámrsk – SokA Náchod, f. Okresní školní výbor Náchod. Osobní spisy učitelů., inv. č. 120, kart. 36.

SOA Zámrsk – SokA Náchod, f. Sčítání lidu 1921. Sčítací aparáty, inv. č. 89, kart. 65.

SOA Zámrsk – SokA Náchod, f. Sbírka duplikátů matrik Česká Skalice – Církev československá, kniha č. 6814, inv. č. 6814.

SOA Zámrsk – SokA Náchod, f. Okrašlovací spolek Česká Skalice, *Protokolární kniha „okrašlovacího spolku“ v České Skalici, 1891 – 1902, nepag., kniha č. 1,* inv. č. 1.

SOA Zámrsk – SokA Náchod, f. OÚ Velký Třebešov, *Matrika Třebešova. 1890.135 listů, UKN 4, inv. č. 4.*

SOA Zámorsk – SOkA Náchod, f. OÚ Velký Třebešov, *Matrika domovských příslušníků přijatých do domovského svazku obce Třebešova a osob, které nabyly domovské příslušnosti v cizích obcích dle § 2 zák. 222 p. r. 1896.* nepag., UKN 5, inv. č. 5.

SOA Zámorsk – SOkA Náchod, f. OÚ Velký Třebešov, *Matrika narození a úmrtí V. a M. Třebešova od roku 1923.* 1923 – 1952., nepag., UKN 6, inv. č. 6.

SOA Zámorsk – SOkA Náchod, f. NŠ Velký Třebešov, UKN 1, inv. č. 1.

SOA Zámorsk – SOkA Náchod, f. NŠ Velký Třebešov, UKN 2, inv. č. 2.

ŠULITKA, Jiří: *Vývoj včelařství na Náchodsku.* Praha, Ústřední včelařská škola, 1981, strojopis, 45 s., ČSR .

Večírek včelařského spolku pro okres Českoskalický. 1899, uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

Výstava ovoce (obálka), 98 fotografií mapujících výstavy ovoce a včelařskou expozici, 60. – 70. léta 20. století, uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

Výstava ovoce (obálka), 30 fotografií mapujících výstavy ovoce a včelařské expozice, 60. – 70. léta 20. století, uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

Zápisník Včelařského spolku pro okres Českoskalický se sídlem v České Skalici založený léta Páně 1895. František Antonín Pecka, Jan Rolčík., paginováno do strany 17, dále nepag., uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

Zemská statistická kancelář království českého. (dopis adresovaný Včelařskému spolku v České Skalici). 1914, uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

Zemský ústřední spolek pro království České (dopis adresovaný Včelařskému spolku v České Skalici). 1912. uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

Tištěné prameny

Publikace

KLOS, Jan. *Paměti města Česká Skalice*. 1935.

KLOS, Jan. *Paměti města a zámku Nového Města nad Metují*. 1922.

PODLAHA, Antonín. *Katolická liturgika. Učebná kniha pro střední školy*. Praha, 1911, [online] [PDF] [cit. 2016 – 03 - 20]. Dostupné z:
<http://librinostri.catholica.cz/download/PodlahaKatolickaLiturgika-OCR.pdf>

Seznam majitelů domů v České Skalici. Česká Skalice 1926.

Seznam majitelů domů v České Skalici. Česká Skalice 1936.

ŠRÁM, Václav. *Okres Česko-skalický: nástin historický: s barvotiskovou mapou okresu Česko-Skalického*. Praha 1882.

WOHNOUT, František. *Včelařova čítanka: soubor vědomostí týkajících se chovu včely medonosné*. Praha 1909

ŽDÁREK, Jaroslav. *Průvodce po České Skalici a okolí*. Česká Skalice, 1907.

Živnostensko-průmyslová výstava kraje Boženy Němcové pod záštitou městské rady: 10.-24.7.1932. Česká Skalice 1932.

Periodika

Český včelař: časopis věnovaný zájmům a pokroku českého včelařství. V Praze: Nákladem ústředního včelařského spolku, 1895, XXIX. ročník.

JOHN, Jiří: *120 let organizovaného včelařství na Policku*. Polický měsíčník č. 6/2016, s. 33.

KUBÁTOVÁ, Marie: *Broumovská panenka Maria Medonosná*. Broumovský zpravodaj, č. 7-8/1988, s. 7

LE.: *Zlatá včela 1979. VII. ročník soutěže mladých včelařů.* Včelařství: odborný časopis pro včelařství. Praha, 10/1979, XXXII. ročník, s. 227 – 228.

MERVART, Josef: *Z kroniky včelařů.* Českoskalický zpravodaj č. 3/1995, nepag..

MERVART, Josef: *Z kroniky včelařů.* Českoskalický zpravodaj č. 5/1995, nepag..

MERVART, Josef: *Z kroniky včelařů.* Českoskalický zpravodaj č. 6/1995, nepag..

MERVART, Josef: *Z kroniky včelařů.* Českoskalický zpravodaj č. 7 – 8/1995, nepag..

MERVART, Josef: *Z kroniky včelařů.* Českoskalický zpravodaj č. 9/1995, nepag..

MIMRA, Jindřich: *1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí.* Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 1/1994, s. 14-15.

MIMRA, Jindřich: *1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí.* Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 2/1994, s. 5-6

MIMRA, Jindřich: *1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí.* Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 3/1994, s. 7.

MIMRA, Jindřich: *1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí.* Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 5/1994, s. 15.

MIMRA, Jindřich: *1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí.* Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 6/1994, s. 10.

MIMRA, Jindřich: *1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí.* Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 7-8/1994, s. 8.

MIMRA, Jindřich: *1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí.* Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 9/1994, s. 14-15.

MIMRA, Jindřich: *1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí.* Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 10/1994, s. 13-14.

MIMRA, Jindřich: *1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí.* Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 11/1994, s. 15-16.

MIMRA, Jindřich: *1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí*. Zpravodaj Nové Město nad Metují, č. 12/1994, s. 15-16.

MIMRA, Jindřich: *1894-1994 - 100 let včelařského spolku pro Nové Město nad Metují a okolí*. Zpravodaj Nové Město nad Metují č. 1/1995, s. 15-16.

MOJŽÍŠOVÁ, Marie: *Okrašlovací spolek v České Skalici*. Českoskalický zpravodaj č. 4 / 2016, s. 34 –35.

REDAKCE: *Šedesát let Jaroslava Suchánka. Včelařství: odborný časopis pro včelařství*. Praha 1966, XX. ročník, s. 44.

ŠULCOVÁ, Ula: *Perníkářství na Náchodsku - Staročeský medový perník*. Náchodský zpravodaj, 12/1995, s. 5

VLČKOVÁ, Lenka: *Představujeme organizace NF - včelařský spolek*. Červenokostelecký zpravodaj, č. 1/1989, s. 3-4

Ústní prameny

Přednáška bývalého kronikáře pana Jiřího Samka s názvem „Českoskalické spolky 1800 –1945“. Městská knihovna Česká Skalice, 26.11.2014.

Rozhovory s bývalým kronikářem města Česká Skalice panem Jiřím Samkem, srpen – září 2015 a březen 2016.

Rozhovory s bývalým učitelem a vedoucím Včelařského kroužku v České Skalici panem Josefem Tučkem 6.11.2015 a 26.3.2016.

Rozhovory se členem Českého svazu včelařů, z. s., základní organizace Česká Skalice panem Josefem Reslem, listopad 2015.

Rozhovory se členem Českého svazu včelařů, z. s., základní organizace Česká Skalice panem Rudolfem Zábrahou, leden – únor 2016.

Rozhovory se členem Českého svazu včelařů, z. s., základní organizace Česká Skalice panem Zdeňkem Janzou, říjen 2015.

Rozhovory s členkou Českého svazu včelařů, z. s., základní organizace Česká Skalice paní Annou Gabrielovou, říjen 2015.

Rozhovory s jednatelem Českého svazu včelařů, z. s., základní organizace Česká Skalice panem Bronislavem Prokopem, říjen – listopad 2015 a únor – březen 2016.

Rozhovor s nálezkyň historického včelařského diplomu z roku 1897 paní Irenou Vytvarovou, 10.4.2016.

Rozhovory s panem Mons. ICLic. Václavem Hegrem, knězem Římskokatolické farnosti Česká Skalice, červenec – srpen 2015.

Rozhovory s předsedou Českého svazu včelařů, z. s., základní organizace Česká Skalice panem Ing. Jiřím Valterou, srpen – říjen 2015 a únor – duben 2016.

Rozhovor s předsedou Českého svazu včelařů, z. s., základní organizace Jaroměř panem Ing. Václavem Jirkou, 11.2.2016.

Rozhovory s předsedou Českého svazu včelařů, z. s., základní organizace Nové Město nad Metují panem Mgr. Bc. Davidem Hanušem, únor – březen 2016.

Rozhovor s ředitelkou Základní školy Velký Třebešov paní Mgr. Naděždou Špeldovou, 4.3.2016.

Rozhovor se současným kronikářem Českého svazu včelařů, z. s., základní organizace Česká Skalice panem Jiřím Blatníkem, 10.6.2016.

Rozhovor se starostou obce Velký Třebešov panem Jaromírem Mervartem, 2.3.2016.

Filmy

120 let včelařství na Českoskalicku. [film] Rudolf ZÁBRAHA. [DVD] Česká Skalice, 23 minut, 2015.

ZO ČSV Nové Město nad Metují: 110 let včelařského spolku. [film] Rudolf ZÁBRAHA. [DVD] Česká Skalice, 15 minut, 2004.

ZO ČSV Hronov: 110. Výročí včelařského spolku. [film] Rudolf ZÁBRAHA. [DVD] Česká Skalice, 16 minut, 2007.

Internetové zdroje

DLAB, Vlastimil. *Historie včelařství. Historie včelaření*. Okresní organizace ČSV Jičín. [online]. 2016 [cit. 2016-06-12]. Dostupné z:

<http://www.oocsvjicin.cz/odborne-clanky/historie-vcelarstvi?showall=1>

DLAB, Vlastimil. *Historie včelařství. Vývoj úlů a rámkové míry*. [online]. 2016 [cit. 2016-06-12]. Dostupné z: <http://www.oocsvjicin.cz/odborne-clanky/historie-vcelarstvi?showall=1>

DLAB, Vlastimil. *Historie včelařství. Z historie včelařství v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Okresní organizace ČSV Jičín. [online]. 2016 [cit. 2016-06-12]. Dostupné z: <http://www.oocsvjicin.cz/odborne-clanky/historie-vcelarstvi?showall=1>

DOLÍNKOVÍ. *Historie včelařství. Včelky* [online]. 2016 [cit. 2016-06-12]. Dostupné z: <http://www.vcelky.cz/historie.htm>

Charakteristika České Skalice. Město Česká Skalice [online]. 2016 [cit. 2016-06-12]. Dostupné z: <http://www.ceskaskalice.cz/cs/nase-mesto/o-meste/charakteristika-mesta/>

Literatura

Publikace a sborníky

Apimondia. Der XXII. Internationale Bienenzüchterkongress. München 1969.

BOUZA, Erik a Ludvík MÜHLSTEIN. *Česká Skalice: stručné dějiny města*. Česká Skalice 1975.

Český svaz včelařů, o. s., *Včelařství v Česku*. Praha 2012.

Český svaz včelařů, o. s. základní organizace Jaroměř, *Jaroměřský včelařský almanach aneb Jak se u nás včelaří 1868 – 2008*. Jaroměř 2008.

DRAŠAROVÁ, Eva: *Společenský život v Čechách v období neoabsolutismu – spolky padesátých let 19. století*. in: *Paginae historiae*, nultý ročník, 1993, s. 128-169.

DRAŠAROVÁ, Eva: *Stát, spolek, spolčování*, In: *Paginae historiae*. Sborník Státního ústředního archivu v Praze, roč. 1, 1993, s. 152 – 177.

HORÁK, Jindřich: *Sto let včelařského spolku v Červeném Kostelci*, in: *Rodným krajem* č. 19/1999, s. 18.

JANÁK, Jan: *Spolky v českých zemích do roku 1951*. XXII. mikulovské sympozium 1992, Brno 1993, s. 59-93 .

MALÍŘ, Jiří: *Od spolků k moderním politickým stranám*. Brno 1996.

MÜHLSTEIN, Ludvík. *Česká Skalice: Ratibořice*. Česká Skalice, 1996.

MÜHLSTEINOVÁ, Lada a Ludvík MÜHLSTEIN. *Kraj mládí Boženy Němcové: průvodce po památkách a kulturních zařízeních Kraje mládí Boženy Němcové*. Česká Skalice, 1980.

MÜHLSTEINOVÁ, Lada, Jan KÁBRT a Ludvík MÜHLSTEIN. *Kraj mládí Boženy Němcové*. Praha 1970.

RAMPASOVÁ, Tereza. *Spolkový život v Čechách v 19. a na počátku 20. století: sborník k životnímu jubileu Jany Englové*. Ústí nad Labem, 2005.

SÁDLO, Václav a Lydia BAŠTECKÁ. *Velká encyklopedie osobností Náchoda. 600 medailonů již nežijících osobností se vztahem k Náchodu ze všech oblastí života*. Náchod 2015.

ŠUSTKOVÁ, Hana. *Bakov – navždy okouzlení*. Týn nad Vltavou 2013.

ŠUSTKOVÁ, Hana: *Síla duhových křídel*, in: *Rodným krajem* č. 50/2015, s. 22 – 24

VLČKOVÁ, Věra. *Z českoskalických pamětí: vyprávění, co v České Skalici bylo a jak se žilo*. Červený Kostelec 2012.

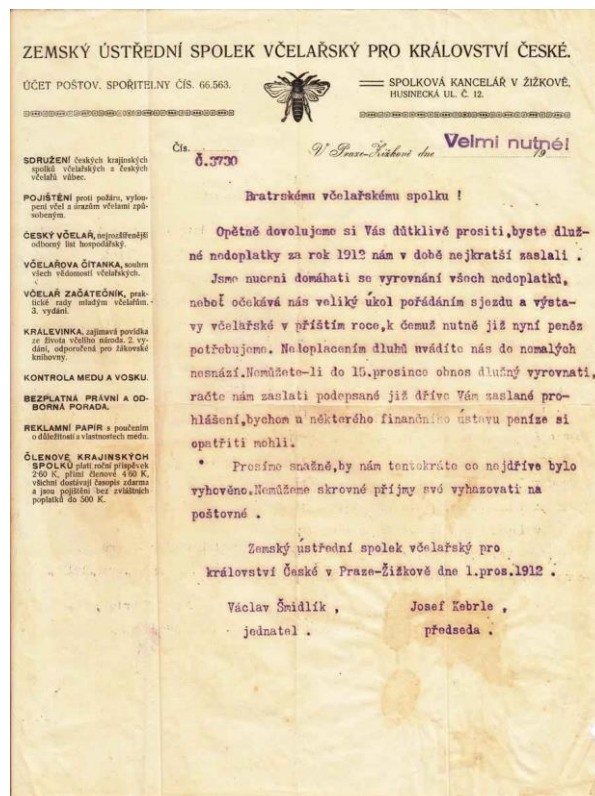
VLČKOVÁ, Věra. *Česká Skalice - osobnosti kultury, umění, vědy*. Červený Kostelec 2014.

110 let včelařství na Hronovsku 1897-2007, vydala Základní organizace Český svaz včelařů Hronov, [2007]

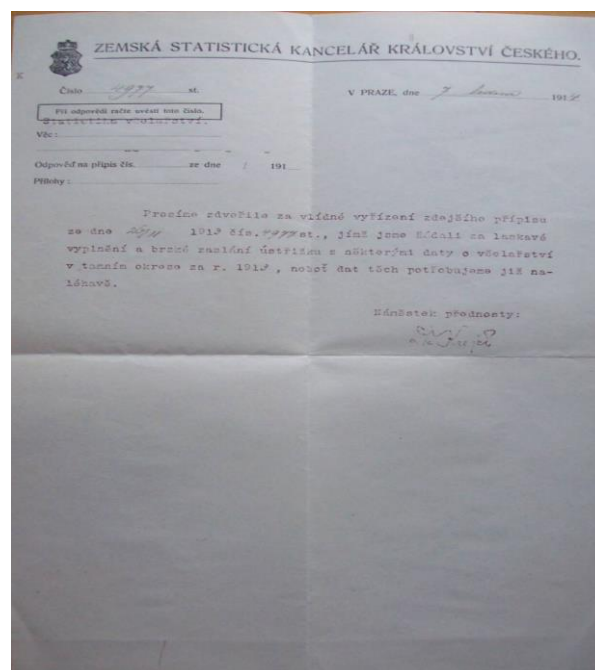
Přílohy

Příloha č. 1. Diplom udělený panu Josefu Rouskovi za vystavené živé včelstvo na včelařské výstavě v České Skalici roku 1897. Reprodukce: Josef Lemberk, uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

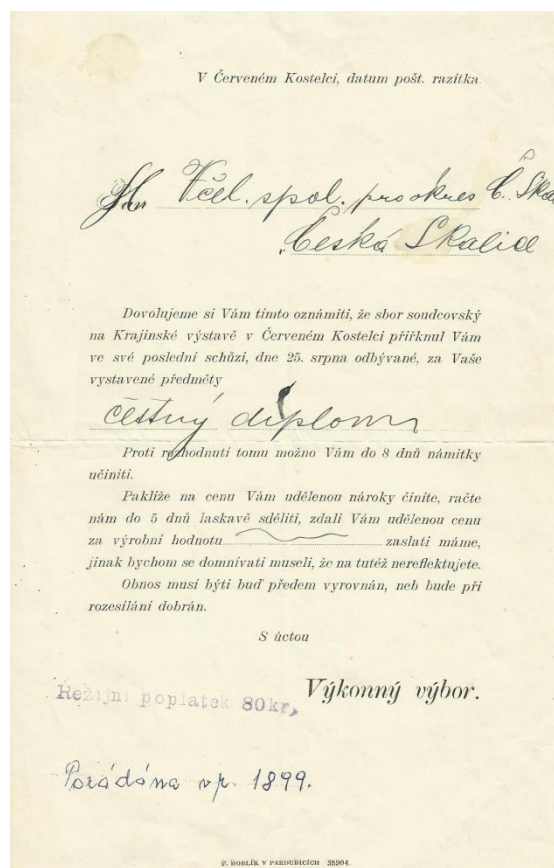
Příloha č. 2. *Zemský ústřední spolek pro království České* (dopis adresovaný Včelařskému spolku v České Skalici). 1912. Reprodukce: Jiří Valtera, uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

Příloha č. 3. *Zemská statistická kancelář království českého.* (dopis adresovaný Včelařskému spolku v České Skalici). 1914, Reprodukce: Jiří Valtera, uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

Příloha č. 4 a 5. Fotografie zakladatelů spolku. Vlevo František Antonín Pecka, vpravo Jan Rolčík, reprodukce: Josef Lemberk, uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

Příloha č. 6. Čestný diplom na Krajinské výstavě v Červeném Kostelci Včel. spol. pro okres Č. Skalický Česká Skalice. 1899, Reprodukce: Jiří Valtera, uloženo v soukromém depozitáři u pana Bronislava Prokopa ve Chvalkovicích.

Příloha č. 7. *Příprava úlu pro chov včel. Sbírká diapozitivů z činnosti českoskalického včelařského kroužku. Autor: Josef Tuček, 70. léta 20. století, uloženo v soukromém depozitáři u pana Josefa Tučka v České Skalici.*